

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

(ਮਾਮੀਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਅੰਕ - 2

ਫਰਵਰੀ 2010

ਸਾਲ - 1

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਾਣ-ਮੱਤੇ ਵਿਦਵਾਨ

ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਕਾ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਅੰਕ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਮਿਤੀ 16-1-2010

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ, ਸਵਾਂ ਮੁਕਤ
ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੰਵਕ, ਮੁੱਖ ਸੋਪਾਦਕ

ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ, ਸਾਹ ਸੰਪਾਦਕ
ਸਟੋਂਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਜਮਾਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਖੱਬੇ ਪਾਸ ਸਾ ਪ੍ਰਾਤਿਮ ਸਿੰਘ ਮੌਹਾਲੀ,
ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਿਮਾਨ।

ਪਲੇਠਾ ਅੰਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾ ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ,
ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ, ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ,
ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਅਤੇ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੰਵਕ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ
ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ੇ ਪਾਸੇ ਇਜ਼ ਸੁਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਨ ਸਕਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤੇ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ : 1

ਫਰਵਰੀ : 2010

ਅੰਕ:2

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ
(ਆਨਹੋਰੀ)

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ

ਸ. ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਲਪੁਰ
(USA) M. 001-408-903-9952

E-mail:- tsdupalpuri@yahoo.com

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ,
ਕਸ਼ੇੜੀ, ਯੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ | 160036
ਫੋਨ:- 0172-2623163

9465216530,93 16133498

E-Mail:- bhaiditsinghpatrika@yahoo.com

ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮਾਂ	ਦੇਸ਼ ਵਿਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਲਾਨਾ	200/-	\$30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000

ਇੱਕ ਕਾਪੀ:- 20 ਰੁਪਏ

ਤਤਕਾਰਾ

+ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	2
+ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ	ਸੰਪਾਦਕੀ	4
+ ਗੁਜਰਖਾਨ ਦੇ ਅਰਜੀ ਨਵੀਸ		
ਭਾਈ ਜੋਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਜ਼ਲ		6
+ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ-		
ਇੱਕ ਤੋਂ ਦਸ ਇੱਕੋ ਜੋਤਿ	ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ,(ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ)	7
+ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਤਚਨਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ-੧ ਮੀਰਾਂਕੌਟੀਏ		
ਭਾਈ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ	ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	10
+ ਇਕ ਦਰ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾ!	ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਲਪੁਰ	13
+ “ਨਕਲੀ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਭੋਧ” ਰਾਹੀਂ ਟਕੋਰਾਂ	ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	16
+ ਹੋਥ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ	ਮੇਘ ਰਜ ਮਿਤਰ	19
+ ਮਹਾਤਮਾ (ਕਹਾਈ)	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ	21
+ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ	ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਮਲ	22
+ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਤੇ ਹੀ ਹੋਖਾ		
ਖਾਕੇ ਢੁੱਖ ਪਾਊਣੇ	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	23
+ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ		
ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਦੀ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਵੰਨਗੀ	ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ	25
+ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਧੀ ਦੀ ਅਰਜੋਈ (ਕਵਿਤਾ)	ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ	27
+ ਸਿੰਘ ਸਭਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸਰ ਇੰਡੀ		
ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ	ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਜ	28
+ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੌਤਰ	ਸੰਪਾਦਕ	31
+ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ	32
+ ਗਿਸਤੇ	ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ	33
+ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਾਬੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ	34

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਛਾਪਕ, ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਸ.ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰਿਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਬੇ-ਸ਼ਾਪ 7, ਫੇਜ਼ 7 ਮੁਹਾਲੀ,
(ਪੰਜਾਬ) ਫੋਨ:- 0172-5090645-46 ਤੋਂ ਛਾਪਵਾ ਕੇ #712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਸ਼ੇੜੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਹੌਰ

16 ਫਰਵਰੀ, 1900

ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਜ ਅਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ

ਐ ਖਾਲਸਾ ਪੰਜ ਤੂੰ ਦੇਖ ਜੋ ਤੇਰੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਜਥੀਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਰ ਆਸ਼ਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੈਂ ਅਪਨੀ ਬਹਿਰ ਨਾ ਲੀਤੀ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਦਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੰਡ ਨਾਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦਾ ਫਰਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਰੀ ਨਸਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਿਨ ਆਏਗਾ ਜੋ ਤਾਲਾਉ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਇਹ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਸੁਕੱਦੀ ਸੁਕੱਦੀ ਅਪਨਾ ਨਾਸ ਕਰ ਬੈਠੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਛਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੱਛਾ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਲਈ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਦੇ ਤੇਰੀ ਓਹ ਹਾਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਰ ਅਹਮਦ ਸਾਹ ਦੁਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾਦਰ ਜੈਸੇ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਦੰਦ ਖੱਟੇ ਕਰਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਹੋਥਾਂ ਦੇ ਸਸਤ੍ਰ ਖਾਕੇ ਮੁੜ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ ਅਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਨਰਾਹੀ-ਜੈਸੇ ਪਠਾਨਾਂ ਨੇ ਤੇਰੀ ਬਹਾਦੀ ਅਤੇ ਸੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਅਜੇਹੀ ਪਿੱਠ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੂੰ ਭੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਵੇ॥

ਇਸਤੇ ਉਚੇ ਆਕੇ ਭੀ ਤੈਂ ਅਪਨੀ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਨੂੰ ਐਥੋਂ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖਯਾ ਸਾ ਜੋ ਲਾਰਡ ਲਾਰੰਸ ਜੈਸੇ ਅਕਲਵੰਦਾ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਸਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਾਕਤ

ਤੇਰਨ ਦਾ ਉਪਾਓ ਏਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜਗਾ ਜਗਾ ਪਰ ਮਦਰਸੇ ਖੇਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਨ ਜਿਸ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤਾਲੀਮ ਵੱਲ ਪੈ ਜਾਏ ਜਿਸਦਾ ਫਲ ਅੱਜ ਕੱਲ ਠੀਕ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੱਦ ਵਿੱਚ ਉਠ ਦੇ ਗੋਡੇ ਜੱਡੇ ਜੱਡੇ ਰਹ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਕੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖੀਆਂ ਐਨਕ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ॥

ਇਸਤੇ ਅੱਗੇ ਤੈਂ ਸੰ: 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਇਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਨ ਲਈ ਫਸਾਈਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੋਂਝਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤਾਰੀਖਾਂ ਪਰ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਂਤੁ ਅੱਛੇ ਅੱਛੇ ਉਹੁਦੇਦਾਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਪਰ ਵੱਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਉਕਤੀ ਹੋਈ ਹੈ॥

ਐ ਪੰਜ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਅਜੇ 26 ਸਾਲ ਹੀ ਗੁਜਰੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪਨੀ ਅੱਖੀ ਦੇਖਯਾ ਸਾ ਕਿ ਪਲਟਨ ਨੰ: ੧੪ ਸਿੰਘ ਜਦ ਫੀਰੇਜਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਦ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘ ਬਬਰ ਸੇਰਾਂ ਜੇਹੇ ਕੱਦਾਵਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਨ ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਰਦਨਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪਹਲਵਾਨਾਂ ਜੈਸੀਆਂ ਸਨ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪਲਟਨਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਦ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਅਕਲ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਡੀਲ ਡੋਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੇ ਮਾਝੇ, ਮਾਲਵੇ, ਦੁਆਬੇ ਅਤੇ ਮੈਣ ਦੁਆਬ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਪਾਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਜੇਹੇ ਬੇਲਜ਼ੋਂ ਸੇਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸ਼ੋਕ ਨਾਲ ਆਖਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਓਹ ਕੱਦ ਹੁਣ ਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਦੌਲੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚੂਹੇ ਜੇਹੇ ਨਿਕਲਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਪਾਹੀ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਸੋਚਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਪਾਹੀ ਦਾ ਪੁੱੜ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਸਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਪੁੱੜ ਸਰਦਾਰੀ ਤੇ ਹੱਥ ਧੋਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਅਸੀਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜ਼ਰਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਅਜੇਹੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਅਰ ਛੋਟੇ ਕੱਦਾਂ ਵਾਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮਾਲੀ ਸਾਹਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਰੀਂਡਕੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਨੱਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੁਆਨਾ ਦੀ ਨਸਲ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ ਬਲਕਿ ਐਥੋਂ ਤਕ ਗਿਰ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਵਲਟੋਹੀਏ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਜੁਆਨ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭੋਗੇ ਤਦ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਰੱਖਨ ਪਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਗਿਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ॥

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਲਟਨਾਂ ਲਈ ਜੁਆਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਅਰ ਹਾਰ ਕੇ ਮਿਣਤੀ ਕੋਲੋਂ ਇੰਚ ਦੇ ਇੰਚ ਘੱਟ

ਚੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮਾਂ	ਦੇਸ਼ ਵਿਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਲਾਨਾ	200/-	\$ 30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000
ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੋ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਖੇਤਰ ਕਰਨ।		

ਹੀ ਰੱਖਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਕਿਸ ਬਾਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਦਾ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਨ ਦਾ ਬਿਆਲ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ॥

ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਏਕਾਂਤ ਬੈਠਕੇ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜੋ ਇਹੋ ਹਾਲਤ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਜ ਲਈ ਸਪਾਹੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯੀਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਰੱਖਨ ਦਾ ਕਿਆ ਉਪਾਇ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰ ਓਹ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪੈਂਤਾਲੀ 2 ਮੀਲ ਪਹਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪਰ ਧਾਰੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲਨਗੇ, ਅਰ ਸਰਹੱਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਘੰਢਾਂ ਕੌਣ ਤੋਝੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਕੌਣ ਅਟੱਲ ਰੱਖੇਗਾ?

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਥ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐ ਪੰਥ ਤੂੰ ਸੋਚ ਅਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੀ ਫਰਜਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਰਖੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲ ਰੱਖਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰੰਤੂ ਐ ਪੰਥ ਤੂੰ ਆਪ ਭੀ ਅਪਨੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਠੀਕ ਰੱਖਨੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ, ਜਿਸਤੇ ਤੂੰ ਅਟੱਲ ਰਹੇ ਕਿੰਤੂ ਕਿਆ ਤੂੰ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਸੁਟ ਦੇਣੇਗਾ?

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ:-

ਪੱਤਿਕਾ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਾਇਆ ਚੈਕ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਸਿੱਧੀ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਮ:- ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਿਕਾ।

Account No. 65077080586

ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪੇਂਦੇ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਲਤ ਕੀਤਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਸਵੇਂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾ ਸਰਬੰਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1699 ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ "ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ" ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਤੇ "ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ" ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਆਖਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ 11ਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ, 'ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ, 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਓ, ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਦੇਹਿ' ਦੀ ਅੰਤਮ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਵ ਉੱਚ ਨਿਆ ਪਾਲਕਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਇਸ ਤੇ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਲੰਬੜਦਾਰ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਵਉਚਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਤਨਖਾਹ ਲਵਾਈ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗਦਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ 1 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1866 ਦੀ ਮੁਰਦਮ ਸੁਮਾਰੀ ਸਮੇਂ 18 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਘੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਕਲਫਨ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 25 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਿਰਫ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਚਾਈ ਵੀ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਧੜ ਧੜ ਇਸਾਈ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਰਹੀਸ਼ ਘਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਲੜਕਿਆਂ, ਜੋ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕੂਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਨੇ ਇਸਾਈ ਬਣਨ ਦੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਮ ਫਲੋਰੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਤਕਾਜ਼ੋਗ ਸ਼ਬਦ ਕਰੇ। ਇਸ ਨੇ ਮੌਦ੍ਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਕੰਬਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੱਸੇ ਰੰਗੜ ਨੇ ਤਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੰਜਰੀਆਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੰਨ੍ਹ ਵਲੋਂ ਇਕ ਇਕ ਸਿੱਖ ਚੁਣ ਕੇ, ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸਹਿ ਤੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਵਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੱਦੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਣਾ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਅੰਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਦੈਲਾ ਬਾਬਾ ਬੇਦੀ ਹੇਠਿਓਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁਟਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ ਤੋਂ

ਛੇਕ ਦਿਤਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾ ਦਿਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ 100 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰੇ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਮੁੜ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ 51 ਰੁ ਚੁਪਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਪਰਲੀ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਉਪਰੰਤ ਮੁਆਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਆਪਸੀ ਖਿਚੇਤਾਣ ਰਾਹੀਂ ਇਸਨੂੰ ਵਧਣ ਢੁਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਛਿੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਇ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕ ਪੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਪਰ ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਵ ਉਚਤਾ ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ ਲੱਗਣਾ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਧਿਰਾਂ “ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਨੂੰ” ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਅਲਾਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਚੇ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜੀ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਆਖਰ ਅਜੇਹੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ? ਸਿਰਫ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਜੇਹੀਆਂ ਚਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜਰੂਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਲਤਾ ਨੂੰ ਵੱਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਤੌਰ ਤੇ ਧਿਨਾਉਣੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਗਰੂਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਵਲ ਉੱਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਆਖਰ ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜੜ੍ਹ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਪੁੱਜਕੇ ਉਸ ਦਾ ਬੀਜਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੇਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਕੇ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ -

ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਕ ਸੱਚੇ ਸੁਚੇ ਤੇ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਤੌਰ, ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਈਰਖਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਅਰਦਾਸਾਂ ਬੈਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਵੀਂਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸੋ ਕਿਥਾ ਕਰੋ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉਲਝਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ।

ਅਜੇਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਵਉਚੱਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ, ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੈਦੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੁੜ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ‘ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕਠ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ। ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ/ਬਹਿਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਇਕ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ ਛੁਹਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇ, ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਿਨ੍ਹੁਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾ ਦੇ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਸਿੱਖੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸਾਰੁ ਸੋਚ ਵਰਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰਪੂਰ ਵਿਚਾਰ ਲੈਕੇ ਆਉਣ। ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਅਜੇਹੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਆਉਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰਥਕ ਨਤੀਜੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਜੇਹੀ ਦਲੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਾਰਥਕ ਹੱਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨਿਰਧੱਤਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਗੇ?

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

◆◆◆◆

ਅਕਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ॥

ਵਿਦਿਆ ਵਿਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਆਰੰਭ

ਮਿਤੀ 14 ਫਰਵਰੀ 2010, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ

ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ,

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਛੜੇ ਵਚਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਿਆਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਿਵਿਲ ਸਰਵਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਐਨ.ਡੀ.ਏ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਇਨਫੋਰਮੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ) ਆਦਿ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਲਾਗਤਾਰ ਕੇਚਿੰਗ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਸਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਕੇਰਸ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ (ਗੁਰਮਤਿ-ਸੰਗੀਤ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ-ਬੋਧ, ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ) ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਪੁੰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ, ਪਲਾਟ ਨੰ ੧, ਸੈਕਟਰ ੨੮ ਏ, ਮਹਿਆ-ਮਾਰਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਵਿਦਿਆਕ ਸੰਸਥਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਵਨ ਦੀ ਬਹੁ-ਮੰਜਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ੨ ਵਜੇ ਟੱਪਾ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨਗੇ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

ਗੁਰੂ ਪੰਖ ਦੇ ਦਾਸ

ਬਾਬਾ ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ
ਮੋਬਾਈਲ: +੯੧੯੮੭੮੭੮੭੧
੮੦੫੪੩੮੪੪੪੬੧

ਭਾਈ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੇਵਕਾਨ ਸਾਹਿਬਾਨ,
ਕੇਂਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ:- ਪ੍ਰਿਸ਼ਟਿਪਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ (ਆਨਰੇਟੀ ਸੱਕਤਰ), ਮੋਬਾਈਲ: +੯੧੯੮੧੦੨੦੯੩.

◆◆◆◆

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

6

ਫਰਵਰੀ 2010

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ- ਇੱਕ ਤੋਂ ਦਸ ਇੱਕੋ ਜੋਤਿ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, (ਆਸਟੋਲੀਆ)

ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਅੰਕ ਸਤੰਬਰ 2002 ਦੇ 18 ਤੋਂ 23 ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਦੋ ਲੇਖ (1) ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੰਦ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਕੱਟੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੀ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਣ ਲਈ ਉਤਾਰਲੇ ਹਨ। (2) “ਸ੍ਰੀ ਚਲਿੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਛਾਪੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ: “ਅਦਾਰਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ”; ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰੇਤਤਾ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ “Freedom of speech and expression” ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਸੰਤ/ਬਾਬਾ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਭਗੜਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ “ਗੁਰਸ਼ਬਦ” ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਣ! ਵੈਸੇ ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ “ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ” ਅੱਗੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਆਏ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲਈਏ:

1. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ (1469-1539) ਨੇ “ਗੁਰਸ਼ਬਦ” ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਖਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜੇ ਜਾਂ ਮੌਲਵੀ/ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਥਾਇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ:

- ਕਲਿ ਕਾਤੀ ਰਾਜੇ ਕਾਸਾਈ ਧਰਮ ਪੰਖ ਕਰਿ ਉਡਿਗਿਆ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਪੰਨਾ 125)
- ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕਦਮ ਕੁਤੇ॥ ਜਾਇ ਜਗਇਨਿ ਬੈਠੇ ਸੁਤੇ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਪੰਨਾ 1288)

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

- ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ “ਬਾਬਰਬਾਣੀ” ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ-ਦੇਖੋ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਪੰਨੇ 360, 417-18, 122) ਏਮਨਾਬਾਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਖੇ ਬਾਬਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤਿ ਹੋਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਹੀ ਤੌਹਫੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮੇਹਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਰੂਹਾਨੀ ਜਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਨੇਕ-ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਭੀ ਸੋਚੀ ਬਖਸ਼ੀ ਕਿ ਇੱਤਜ਼ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ:
- ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਖੀ ਜਾਇ॥ ਸਭੁ ਹਰਾਮ੍ਹ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥ (ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 1, ਪੰਨਾ 142)
- ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ॥ ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ॥ ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ॥ ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ॥ (ਮਹਲਾ 1, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਪੰਨਾ 1412)
- 2.ਬਾ ਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਹਿਜਾਦਾ ਹਮਾਰ੍ਹੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਤੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ “ਮੱਲ ਅਖਾੜਾ” ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਸਤੀਆਂ ਲਈ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਹਮਾਰ੍ਹੀ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਾਰ੍ਹੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਦਰੀ

ਸਮਝੀ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਬੋਲੇ: “ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਤਲਵਾਰ ਚਲੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਫਕੀਰਾਂ ਉਪਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਤੁੱਕ”! ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹਮਾਈ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨੀ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਈ। ਇਹ ਸਕਤੀ ਕਿਥੋਂ ਆਈ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ “ਗੁਰਸ਼ਬਦ” ਸਦਕਾ।

3.ਗੇ ਇੰਦਵਾਲ ਦੇ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਈਰਖਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਪਾਸ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਅਕਬਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਗਏ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਜੇਠਾ ਜੀ (ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਅ ਆਵੇ। ਉਸ ਉਪ੍ਰੰਤ ਜਦੋਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਲੰਗਰ ਲਈ ਜਮੀਨ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੰਗਰ ਲਈ ਕੋਈ ਤੋਟਿ ਨਾ ਆਵੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਲੰਗਰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਵਜੋਂ! ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਉਲੀ ਲਈ ਭੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਪਾਸੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲਈ।

4.ਇ ਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਗੀਰ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰਿ ਹੈ।

5.ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੀ ਇਹ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੀ:

ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਣੁ ਕਬੂਲਿ ਜੀਵਣ ਕੀ ਢਡਿ ਆਸ॥ ਹੋਹੁ ਸਭਨਾ ਕੀ ਰੇਣੁਕਾ ਤਉ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਪਾਸਿ॥ (ਮਾਰੂ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 5, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ- ਪੰਨਾ 1102)

6.ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੀਰੀ ਤੇ ਮੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤੱਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਜਣਾ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਆਨ-ਸਾਨ ਹੋਰ ਭੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਈਨ ਨਾ ਮੰਨੀ ਸਗੋਂ ਚਾਰ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫਤਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇੰਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਬਹਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੀ। ਸਭ ਨੂੰ ‘ਗੁਰਸ਼ਬਦ’ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

7.ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ 2200 ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਰੱਖੇ। ਭਾਵੇਂ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਵਿਰੋਧ ਭਰਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਦਾਰਾ ਬੀਮਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਤੋਸੇਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਉਪਲੱਬਧ ਦੁਆਈ ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਗਏ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ

ਬਾਬਾ ਰਾਮਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦਾ “ਪਾਤਸ਼ਾਹ” ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰੇ।

8. ਗੁਰੂ ਹਰਿਕਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਭਾਵੇਂ ਟਿੱਲੀ ਗਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੰਗਜੇਬ ਨੂੰ ਮੌਖੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ।

9. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਅੰਗਜੇਬ ਦੀ ਈਨ ਨਾ ਮੰਨੀ ਪਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਮਤੀਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਨਾ ਡੇਲੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ:

- ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ॥ (ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 9, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਨਾ 1427)
- 10. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭੀ ਅੰਗਜੇਬ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸੱਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋਕਿਆ:
- ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੂ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਸੀਚਾਰਿ॥ (ਮਹਲਾ 3, ਪੰਨਾ 646)

ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤਿ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਆਜਾਦ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸਰਬਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰਜੀ ਦਾ ਸਲੋਕ (ਪੰਨਾ 1105) ਹੈ: ਸੁਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ॥ ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥

ਅੰਤ ਵਿੱਚ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰਕ ਜਾਮਾ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ “ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ” ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸਮੇਂ ਭੀ ਅਸੀਂ

ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ: “ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਰ ਕੇ ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੀ ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਅੰਤ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਮਰਜ਼ੀਵੜੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੱਭ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸੰਤ/ਬਾਬਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਨ ਜੀ (1469-1708) ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਾਮਾਤ, ਬਿੱਪਰ ਰੀਤਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਮਥਿਆਸ ਜਾਂ ਅਖੋਤੀ ਚਲਿੜਾਂ ਦਾ ਖੰਡਣ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪਈਏ।

ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਦੇਵੇਂ ਲੇਖ ਛਾਪੇ ਹੀ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਐਡੀਟਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਭੀ ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ “ਗੁਰਸ਼ਬਦ” ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਇਟ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭੱਲੇ ਲਈ ਤਨੁ, ਮਨੁ ਅਤੇ ਧਨੁ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ। ਆਓ ਸੱਭ ਮਿਲ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀਏ।

ਜਨ੍ਮੁਰੀ ਨੌਟ:-

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਲੈਕਚਰ ਆਦਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਨਕਲ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ-੧

ਮੀਰਾਂਕੋਟੀਏ ਭਾਈ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ

ਰਚਨਾ ਕਾਲ

(1886-1890)

ਲੜੀ ਜੇੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ।

ਦਵੈਯਾ

ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ, ਹੈ ਇਹ ਕਰਤੇ ਭਾਣਾ।
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰ ਪਰ ਸਹਿਣ ਪੈਂਦਾ, ਬਣੇ ਨ ਜੋਰ ਧਿਗਣਾ
ਜਿੱਕੁਰ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨ ਲੈ ਨੱਸੇ, ਸਕੇ ਨ ਤਿਨ ਸੇ ਲੜਨਾ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਕਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਕਥਾ ਸੀ ਅੱਗੇ
ਅੜਨਾ ॥ ੪੨ ॥

ਜਾਨ ਪਿਆਰੀ ਸਭ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ, ਵਾਂਗ ਤੁਮਾਰੇ ਭਾਈ।
ਜਦ ਨੱਸੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਿਥਮ ਹੀ, ਤਾਂ ਉਨ ਕਹੀ ਬੁਗਈ।
ਤੁਸੀਂ ਪਾਣ ਲੈ ਛੱਡ ਦੇਸ ਜਿਉਂ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਸਿਧਾਏ।
ਤੈਸੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਭੀ ਡਰਦੇ, ਗਏ ਜਾਹਨ ਮਨ ਭਾਏ ॥ ੪੩ ॥
ਜਿੱਕੁਰ ਤੁਸੀਂ ਸਹਾਰ ਲਈ ਹੈ, ਸੁਨਕੇ ਬਾਤ ਅਜੇਹੀ।
ਤਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀ ਸੁਨ ਪਿਖ ਕੇ, ਅੱਗਯੋਂ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੇਹੀ।
ਚੌਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਜੇ ਤੂੰ ਆਪ ਨ ਡਰਦਾ।
ਬੀਕਾਨੇਰ ਥਲਾਂ ਵਿਚ ਆਕੇ, ਬੈਠ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰਦਾ ॥ ੪੪ ॥
ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਜਾਨਾਂ ਭਾਈ, ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਨ ਪਿਆਰੀ।
ਜਿਤ ਵਲ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦੇਖੇ ਕੋਈ, ਤਿਤ ਵਲ ਕਰੇ ਤਿਆਰੀ।
ਤਾਂ ਤੇ ਉਹ ਭੀ ਵਾਂਗ ਤੁਸਾਂ ਦੇ, ਨੱਸ ਗਏ ਚੁਪ ਕੀਤੇ।
ਮੌਸੇ ਦੇ ਦੁਰ ਕਾਰਜ ਉਪੱਤ, ਕਿਨੇ ਨ ਬਦਲੇ ਲੀਤੇ ॥ ੪੦ ॥
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਨਕੇ ਫਿਰ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਭਬਕ ਭਬਕ ਕਰ
ਬੋਲਾ।

“ਕਿਆ ਇਹ ਬਾਤ ਕਹੋ ਤੁਮ ਭਾਈ, ਬਨ ਕਰ ਤਿਨੋਂ
ਵਿਚੋਲਾ।

ਅੱਖਿਂ ਦੇਖ ਸਹਾਰਨ ਅੱਖਾ, ਜੋ ਕੁਛ ਓਥੇ ਹੋਇਆ।
ਕਿਆ ਸਭ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਕੋ ਵੇਰੀ
ਮੋਇਆ ॥ ੪੧ ॥

ਜੇ ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਜੰਗ ਕਰਤ, ਬੇ ਮਾਰਤ ਤੁਰਕੀ ਸੈਨਾ।
ਮਰਨ ਮਾਰਨੋਂ ਲੜਨੋਂ ਭਿੜਨੋਂ, ਜਿਨ ਕੋ ਰੰਚਕ ਕੈ ਨਾ।
ਕਿਥੇ ਗਏ ਓਹ ਹਨ, ਹਠੀਏ, ਜੋ ਸਨ ਜੰਗ ਕਰੇਂਦੇ।
ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਫਲ, ਜਾਲਮ ਤਾਈਂ ਦੇਂਦੇ ॥ ੪੨ ॥

ਕਿਆ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਫਿਰ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਯਾ ਡਰ ਗਏ ਮਨ
ਮਾਹੀਂ।

ਜਿਸ ਤੇ ਏਹੁ ਕੁਰੀਤੀ ਤਿਨ ਨੇ, ਅਥ ਤਕ ਰੋਕੀ ਨਾਹੀਂ।
ਦੇਖ ਪਤੰਗ ਮਰੇ ਜਿਉਂ ਦੀਵਾ, ਜਾਨ ਨ ਕਰਦਾ ਪਿਆਰੀ।
ਤਿਉਂ ਜੋ ਸਿੰਘ ਜਾਨ ਤਜ ਦੇਂਦੇ, ਦੇਖ ਨ ਸਕਦੇ
ਖੁਆਰੀ ॥ ੫੩ ॥

ਪਰ ਹੁਣ ਦੇਖਨ ਏਹੁ ਕੁਚਾਲਾ, ਮੁਖ ਤੇ ਬੋਲਤ ਨਾਹੀਂ।

ਕਿਆ ਹੁਣ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹਿ ਰਹੀਆ, ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੰਘਨ
ਮਾਹੀਂ।

ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਏਹੁ ਅਨੀਤੀ, ਦੇਖ ਰਹੇ ਚੁਪ ਕੀਤੇ।

ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ ਦੌਸੇ ਤਿਨ ਨੇ, ਸਬਰ ਪਿਆਲੇ ਪੀਤੇ ॥ ੫੪ ॥

ਜਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਮੁੜਕੇ ਆਖ ਸੁਨਾਇਆ।
ਸਿੰਘਾਂ ਉਪਰ ਚਾਇ ਉਸ ਨੇ, ਤੁਰੰਤ ਉਲਾਂਭਾ ਲਾਇਆ।

ਤਦ ਫਿਰ ਅਗੋਂ ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਚੰਗੀ ਬੋਲੀ ਲਾਈ।

“ਤੂੰ ਕਹੁ ਦੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਈ, ਕਿਥੋਂ ਕਰ ਲਾਵੇ
ਭਾਈ ॥ ੫੪ ॥

ਦੱਸ ਉਲਾਂਭੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੇਂਦਾ, ਮੇਰੇ ਸਨਮੁੱਖ ਬਹਿਕੇ।

ਅਗੋਂ ਹੱਥ ਕਹੋ ਕਿਆ ਆਵੇ, ਐਸੀ ਬਾਤਾਂ ਕਹਿਕੇ।

ਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਹੁਤੇ ਜੋ ਪਹਲੇ, ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰ ਖਾਂਦੇ।

ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਰਣ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤੁਰਤੀ ਫੌਜ ਮੁਕਾਂਦੇ ॥ ੫੫ ॥

ਧਾਵੇ ਕਰਨ ਡਰਨ ਨਹਿ ਨਿਸ ਦਿਨ, ਲੜਨ ਚੌਗਨੇ ਹੋਕੇ।

ਰਾਜੀ ਹੁੰਦੇ ਮਾਰ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ, ਯਾ ਤਨ ਆਪਨਾ ਖੋਕੇ।

ਜਤੀ ਸਤੀ ਅਰ ਹਠ ਤਪ ਵਾਲੇ, ਸੁਨ ਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ।

ਗਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇ ਇਸ ਜਗ ਥੋੰ, ਬੋਲ ਮੁਥੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ॥ ੫੬ ॥

ਕਰ ਗਏ ਜਨਮ ਸੁਫਲ ਉਹ, ਅਪਨਾ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਮਾਕੇ।

ਸਿਰ ਤੇ ਪਰੇ ਕਰੇ ਸਨ ਡੇਰੇ, ਮਰੇ ਨ ਪੈਰ ਹਟਾ ਕੇ।

ਕੁਛ ਤਜ ਗਏ ਦੇਸ ਹਨ ਅਪਨਾ, ਬਿਪਤਾ ਦੇ ਵਸ ਹੋਕੇ।

ਪਨ ਅਰ ਧਾਮ ਲੁਟਾਕੇ ਅਪਨਾ, ਇੱਜਤ ਸਾਰੀ ਬੋਕੇ॥੫੮॥
 ਜਾਇ ਪਹਾੜਾਂ ਕੈ ਵੱਡ ਜੰਗਲ, ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰੇ।
 ਜਾਕੇ ਛਥੇ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈ ਅਪਨੇ, ਤੁਰਕੀ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ।
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਤੂੰ ਭੀ ਇਕ ਹੈ, ਨੱਸਯਾ ਚੁੱਪ ਚੁਪਾਤਾ।
 ਗਿੱਦੜ ਵਾਂਗੁਰ ਪ੍ਰਾਨ ਬਚਾਏਂ, ਮੁੱਖ ਤੇ ਸਿੰਘ ਕਹਾਤਾ॥੫੯॥
 ਇਤਨੀ ਅਣਥ ਭਲਾ ਜੇ ਤੈਨੂੰ, ਬਾਤਾਂ ਕਿਰਾ ਬਨਾਵੇਂ।
 ਐਡ ਬਹਾਦੁਰ ਪੰਜ ਮਾਰੁ ਖਾਂ, ਹੋਕਰ ਨੱਸਯਾ ਆਵੇਂ।
 ਤੂੰ ਭੀ ਕਰਦਾ ਜੇ ਕੁਛ ਸਰਦਾ, ਦੋਸ਼ ਨ ਹੋਰਾਂ ਦੇਵੀਂ।
 ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਨੇਕੀ ਦਾ ਤੂੰ, ਭਾਰ ਆਪ ਸਿਰ ਲੇਵੀਂ॥੬੦॥
 ਅਪਨੇ ਮੌਜੇ ਹੇਠ ਪਿਆਰੇ, ਸੋਟਾ ਫੇਰੀਂ ਪਹਿਲੇ।
 ਜੈਸੇ ਤੈਂ ਸੱਭੇ ਜੁਲਮ ਤੁਰਕ ਦੇ, ਸਿਰ ਪਰ ਅਪਨੇ ਸਹਿਲੇ।
 ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਹੋ ਕਦ ਰਹਸਨ, ਪੱਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰੇ।
 ਜਦ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਸਿਦਕੀ ਭੀ ਹਨ, ਸਿਦਕ ਵਲੋਂ ਜਗ
 ਹਾਰੇ॥੬੧॥
 ਖੰਡੇ ਦਾ ਛੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਈ, ਕਹਣ ਅਮਰ ਹਮ ਹੋਏ।
 ਪਰ ਡਰ ਕਰ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਆਪਨੇ, ਬੀਕਾਨੇਰ ਲੁਕੋਏ।
 ਚੰਗੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਤੈਂ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ।
 ਉੜਕ ਜਾਨ ਬਚਾਵਨ ਤਾਈਂ, ਰਾਜੇ ਸ਼ਰਨ ਤਕਾਈ॥੬੨॥
 ਨਾਲ ਅਸਾਂ ਦੇ ਪਯਾ ਰਖੇਤੇ, ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰ ਦਿਖਾਵੇਂ।
 ਜੇ ਕੁਛ ਹੈ ਸਮੱਝਾ ਤੇਰੀ, ਤਾਂ ਕਜੋਂ ਨਾ ਤੁਰ ਜਾਵੇਂ।
 ਜਾ ਕੇ ਮੱਸੇ ਦਾ ਕਰ ਬਿਸਮਲ, ਫਿਰ ਕੁਛ ਮੁੱਖੋਂ ਅਲਾਵੀਂ।
 “ਯਾ ਪੰਡਗ ਦੀਵੇ ਦੇ ਵਾਂਗੁਰ, ਓਥੇ ਹੀ ਜਲ ਜਾਵੀਂ”॥੬੩॥
 ਜਦ ਇਹ ਸੁਨੀ ਤਰਕ ਤਿਨ ਭਾਰੀ, ਲੱਗੀ ਅਗਨਿ ਸਵਾਈ।
 ਮਾਨਹੁ ਕਾਨੀ ਵਿਚ ਜਿਗਰ ਦੇ, ਇਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਈ।
 ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਉਠ ਖੜਾ ਹੋ, ਮੁੱਖ ਤੇ ਬੋਲ ਜੈਕਾਰਾ।
 ਆਖੀ, “ਲੇਵੇ ਹੋਇ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਅੱਜ
 ਤਿਆਰ”॥੬੪॥
 ਪੰਜੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਲਾਏ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਰੂਪ ਸਵਾਇਆ।
 ਲੱਗੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕਲੋਜੇ, ਵਾਂਗ ਸ਼ੇਰ ਭਬਕਾਇਆ।
 ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਕਰ ਕੜਕਾ, ਗੁਰ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ।
 ਜਾਂਦੀ ਵੇਰ ਜੋੜ ਕਰ ਦੋਵੇਂ, ਐਸੇ ਮੁੱਖੋਂ ਅਲਾਈ॥੬੫॥
 ਦੇਵੇ ਹੁਕਮ ਖਾਲਸਾ ਸਾਹਿਬ, ਬਖਸ਼ੇ ਭੁੱਲ ਹਮਾਰੀ।
 ਰਹੇ ਜੀਵੰਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਮੈਂ, ਨਾ ਸਿਰ ਸਿਦਕ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਸੁਨੀ ਬਿਅਦਬੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕੰਨੀ, ਸੋ ਨਹਿ ਗਈ ਸਹਾਰੀ।
 ਕਰਸਾਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਜਾਕਰ, ਜੇਕਰ ਟਲਸੀ ਟਾਰੀ॥੬੬॥
 ਅੱਜ ਸਪਤ ਮੈਂ ਖਾਕਰ ਜਾਂਦਾ, ਅੱਗੇ ਤੁਸਾਂ ਪਯਾਰੇ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਜੇ ਇਹ ਦੂਰ ਕੁਰੀਤੀ ਕਰਕੇ, ਯਸ ਲੇਵੇ ਸੰਸਾਰੇ।
 ਯਾ ਮੱਸੇ ਦੇ ਹਥੋਂ ਪਾਊਂ, ਉਥੇ ਚਾਇ ਸ਼ਹੀਦੀ।
 ਅਪਨੀ ਵਲੋਂ ਬਿਨ ਦੇ ਗਲੋਂ, ਮੁੜਾਂ ਨ ਹੋਕਰ ਗੀਦੀ॥੬੭॥
 ਇਤਨਾ ਆਖ ਖੜਾ ਜਦ ਹੋਇਆ, ਨਾਲ ਸਿਦਕ ਹਠ ਭਾਰੇ।
 ਸੁਖ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਇੱਕ, ਬੋਲ ਮੁੱਖੋਂ ਜੈਕਾਰੇ।
 ਕੰਮੋਂ ਕੀ ਮਾਡੀ ਦਾ ਹੈ ਸੀ, ਵੱਡਾ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਾ।
 ਲੱਗਾ ਕਹਿਨ, ਖਾਲਸਾ ਪਿਆਰੇ! ਰਹੂ ਨ ਕੰਮ
 ਅਪੂਰਾ॥੬੮॥
 ਮੈਂ ਭੀ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਾਸਾਂ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਤਾਈਂ।
 ਜਿਤਨਾ ਬਲ ਹੋਇਆ ਸੋ ਲਾਵਾਂ, ਖਾਲੀ ਰਹਾਂ ਨ ਭਾਈ।
 ਕੈ ਤਾਂ ਮਾਰ ਲਿਆ ਜਾ ਮੱਸਾ, ਵੱਡ ਬੁਰਾਈ ਰੱਸਾ।
 ਕੈ ਮਰ ਗਏ ਓਸ ਹੀ ਜਾਗਾ, ਰਾਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੱਸਾ॥੬੯॥
 ਮਰਨ ਲਰਨ ਤੇ ਡਰਨ ਅਸਾਡਾ, ਓਸੇ ਦਿਨ ਥਾ ਖੋਇਆ।
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲਗੀਧਰ ਦਾ ਜਦ ਥੋਂ, ਮੱਦਤ ਸਾਡੀ ਹੋਇਆ। ਕਰੋ
 ਜੀਵ ਕੇ ਕਯਾ ਹੈ ਲੈਣਾ, ਜੇ ਦੇਖੇ ਬੁਰਿਆਈ।
 ਏਸ ਕੰਮ ਥੋਂ ਮੌਤ ਅਸਾਂ ਨੂੰ, ਚੰਗੀ ਦਿੱਸੇ ਭਾਈ॥੭੦॥
 ਜਨਨੀ ਜਨੇ ਤੀਨ ਸੁਤ ਜਗ ਮਹਿ, ਦਾਤਾ ਸੰਤ ਬਹਾਦਰ।
 ਦੋਨੋਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਹੋਤ ਹੈ ਜਿਨ ਕਾ, ਕਰਤੇ ਵੱਲੋਂ ਆਦਰ
 ਇਸ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਗਤ ਮਹਿ ਆਵਨ, ਹੈ ਜਿਉਂ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ।
 ਕਿਆ ਫਲ ਹੈ ਆਵਨ ਦਾ ਜਗ ਮਹਿ, ਜੇ ਨਹਿ ਕਰੀਅਹਿ
 ਜੰਗ॥੭੧॥
 ਤਾਂਤੇ ਅਸੀਂ ਬਹਾਦਰ ਹੋ ਕੇ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨਾ।
 ਸਾਰੀ ਹੋਂਸਿ ਦਿਲੇ ਦੀ ਲਾਹੀ, ਸੀਸ ਤਲੀ ਪਰ ਧਰਨਾ।
 ਜਿਸ ਗੁਰ ਉਪਰ ਤਨ ਮਨ ਵਾਰੇ, ਸੋ ਸਾਡਾ ਹੈ ਵਾਲੀ।
 ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਟਲ ਸਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਖਾਲੀ॥੭੨॥
 ਤਾਂਤੇ ਆਗਿਆ ਦੇਹ ਦਾਸ ਨੂੰ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਰ ਪਯਾਰੇ।
 ਰਹੇ ਜੀਵੰਦੇ ਦੇਖੋਂਗੇ ਫਿਰ, ਆ ਕੇ ਚਰਨ ਤਿਹਾਰੇ।
 ਜੇਕਰ ਗਏ ਪ੍ਰਾਨ ਧਰਮ ਹਿਤ, ਤਾਂ ਕੁਛ ਸੰਕ ਨ ਕਰਨੀ।
 ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਚਲੇ ਵਸ ਤੁਮਰਾ, ਇਹ ਕੁਰੀਤ ਸਭ
 ਹਰਨੀ॥੭੩॥
 ਪਰ ਲਖ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਜ ਸੇਵਕ, ਯਾਦ ਰਖਨਾ ਸਾਨੂੰ।
 ਮਨੋ ਭੁਲਾਵਨ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਦੇ ਦਾਸ ਤੁਸਾਨੂੰ।
 ਜਿਸ ਪਰ ਸੁਨ ਕੇ ਬਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਵਡੇ ਹੋਂਸਲੇ ਵਾਲੀ।
 ਵਾਹ ਕਰ ਕਰ ਸਭ ਸਿੰਘਾਂ, ਕਹੀ ਦੇਖ ਮੁੱਖ ਲਾਲੀ॥੭੪॥
 ਧੰਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਸਿਦਕੀ ਸੂਰੇ, ਧੰਨ ਮਾਤ ਪਿਤ ਥਾਰੇ।
 ਜਿਨ ਨੇ ਜਨੇ ਬਹਾਦੁਰ ਐਸੇ, ਧਰਮ ਕਰਮ ਰਖਵਾਰੇ।

ਇਹ ਵੇਲਾ ਹੈ ਪੰਥ ਪਯਾਰੇ, ਖਾਲੀ ਮੂਲ ਨ ਆਹੇ।
 ਕੋਈ ਸੇਰ ਏਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ, ਹੈ ਜਿਸ ਏਹ ਉਮਾਰੇ ॥੨੫॥
 ਆਖਰ ਤਾਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਭਾਈ, ਕਿਨ੍ਹੇ ਕੁਰੀਤੀ ਨਾਸ਼।
 ਯਾ ਏਨਾ ਸੀ ਤਨ ਇਸ ਉਤੇ, ਲਖ ਕੇ ਰੰਗ ਤਮਾਸਾ।
 ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰੇ, ਹੋਇ ਦਲੇਰ ਖਲੇਏ।
 ਜਿਸ ਪਰ ਆਸਾ ਪੈਂਦੀ ਸਾਨੂੰ, ਤੁਰਕ ਤੁਸਾਂ ਵੋਂ ਮੋਏ ॥੨੬॥
 ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੋ ਰਾਂਕ ਤੁਮਰਾ, ਅਰ ਦਸਮੇਂ ਅਵਤਾਰੀ।
 ਅੱਖੇ ਸਮੇਂ ਬਨੇ ਪਰ ਪਯਾਰੇ, ਕਰੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਥਾਰੀ।
 ਐਸੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਦ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਰਹਿੰਦੇ।
 ਜਿਸ ਦੇ ਬਲ ਕਰ ਸਿਰ ਦੇ ਉਪਰ, ਦੁਖ ਨੂੰ ਸੁਖ ਕਰ
 ਸਹਿੰਦੇ ॥੨੭॥

ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੇ ਵਿੱਛੜ ਕਰਕੇ, ਦੁਖੀ ਰਹੋਂਗੇ ਐਸੇ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਵਿਘੋਗ ਹੋਨ ਤੇ ਦਿੱਤੀ, ਮੁਰਦਾ ਦੇਹੀ ਜੈਸੇ।
 ਸਿੰਝ ਕੋਲੋਂ ਸਿੰਝ ਜਦ ਕਿ, ਸੁਦਾ ਹੋਤ ਹੈ ਭਾਈ।
 ਉਹ ਦੁਖ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਦੱਸੇ, ਮੁਖੋਂ ਨ ਆਖਜਾ
 ਜਾਈ ॥੨੮॥

ਪਰ ਇਹ ਅਹੇ ਵਿਛੇੜਾ ਸਾਡਾ, ਗੁਰ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਜ।
 ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਆਪਨੇ ਸੀਨੇ, ਸੁਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਰਨ।
 ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੋ ਭਾਗਵਾਨ ਜਨ, ਅਸੀਂ ਅਭਾਗ ਨਿਕਰੇ।
 ਚੱਲੋ ਨਾਹੀਂ ਨਾਲ ਹਸ ਕੇ, ਐਸੇ ਵਕਤ ਤਿਹਾਰੇ ॥੨੯॥
 ਪਰ ਇਹ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰੀਛਾ ਦਾ ਹੈ, ਲੱਜਾ ਗੁਰ ਰਖ ਲੇਉ।
 ਮਨ ਮੰਗੇ ਫਲ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ, ਆਪ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਓ।
 ਤਾਂ ਤੇ ਫਤੇ ਅਸਾਡੀ ਵੱਲੋਂ, ਅਰ ਹੈ ਏਹ ਅਸੀਸਾ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਯਸ਼ ਦਾ ਤਿਲਕ ਦਈਗਾ, ਕਲਗੀਧਰ
 ਜਗਦੀਸਾ ॥੨੯॥

ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਿੰਘ ਕਰਨ ਵਡਿਆਈ, ਨਾਲ ਦਲੇਰੀ ਚੰਗੀ।
 ਚਿਉਂ ਤਿਉਂ ਭਬਕੇ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਹਾਥ ਤੇਗ ਫੜ ਨੰਗੀ।
 ਕੀਤੇ ਨੈਨ ਲਾਲ ਸਨ ਦੋਏ, ਮੁਖ ਪਰ ਸੁਰਖੀ ਆਈ।
 ਜਾਮੋਂ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣ ਨਾਹੀਂ, ਦੋਨੋਂ ਸੂਰੇ ਭਾਈ ॥੩੦॥
 ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਰ ਸੰਜੋਆਂ, ਤੇਗ ਗਾੜ੍ਹੇ ਪਾਈ।
 ਢਾਲੇ ਫੁੰਮਨ ਦਾਰ ਸੋਹੀਦੇ, ਕਰ ਬਰਛੀ ਚਮਕਾਈ।
 ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਭਰ ਭੁੱਖੇ ਬੰਧੇ, ਸੰਗ ਕਮਾਨ ਸੁਹਾਵੀ।
 ਅੰਗ ਅੰਗ ਸਭ ਸਜ ਕਰ ਸੇਹਨ, ਪਹਨ ਪੁਸ਼ਾਕੀ
 ਸਾਵੀ ॥੩੧॥

ਉੱਚੇ ਦੋਨਾਂ ਫਤੇ ਗਜਾਈ, ਅਰ ਅਰਦਾਸ ਸੁਧਾਈ।
 ਆਖਨ, “ਅੱਜ ਜੁਦੇ ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ, ਧਰਮ-ਸੁੱਧ ਜਿਤ ਭਾਈ।”

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਕੈ ਸਿਰ ਦਿੱਤੇ ਉਸੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਪਰ, ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ।
 ਕੈ ਫੜ ਤੁਰਤ ਮੁਕਾਇਆ ਜਾਲਮ, ਜਿਉਂ ਬਦਸੂਰਤ
 ਬੰਦਰ ॥੩੨॥

ਤੁਸੀਂ ਅਸਾਂ ਦੇ ਮਰਨੇ ਉਪਰ, ਰੰਚਕ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕਰਨਾ।
 ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਭਾਣੇ ਤਾਈਂ, ਅਪਨੇ ਮਨ ਮਹਿ ਧਰਨਾ।
 ਪਰ ਅਰਸਾਦੇ ਸੌਧਤ ਰਹਨਾ, ਫਤੇ ਅਸਾਂ ਦੀ ਕਾਰਨ।
 ਕਥਾ ਜਾਨਾ ਹਮ ਬਦਲਾ ਲੈਸੈਂ, ਯਾ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮਾਰਨ ॥੩੩॥

ਇਤਨਾ ਕਹ ਕਰ ਘੱਤਿਆਂ ਉਪਰ, ਹੋਇ ਗਏ ਅਸਵਾਰੇ।
 ਤੁਰ ਪਏ ਦੇਨੋਂ ਹੀਰੇ ਪੀਰੇ, ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਪਯਾਰੇ।
 ਜਿੱਥੇ ਲਗੇ ਭੁੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਨੱਗਰ ਅੰਦਰ ਜਾਉਨ।
 ਨਾਲ ਜੋਰ ਦੇ ਨਗਰ ਵਾਸੀਆਂ, ਦੇ ਧਮਕੀ ਫੜ
 ਪਾਉਨ ॥੩੪॥

ਦੇਖ ਸਕਲ ਵਡ ਹੈਬਤ ਵਾਲੀ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਕਰ ਸਾਰੇ।
 ਹਾਜਰ ਕਰਨ ਸਭੈ ਓਹ ਵਸਤੂ, ਜੋ ਸਨ ਉਨ ਦਰਕਾਰੇ।
 ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰ ਲੁਟ ਮਾਰ ਓਹ, ਕਰਦੇ ਦੂਰੋਂ ਆਏ।
 ਪਰ ਜਦ ਮਾਡੇ ਵਿਚ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਅਪਨੇ ਪੈਰ ਟਿਕਾਏ ॥੩੫॥

ਕਥਾ ਦੇਖਨ ਓਹ ਕਿਥੇ ਹੈਗਾ, ਜੋ ਸੀ ਸਮਾਂ ਸੁਭਾਗਾ।
 ਮੰਗਲ ਦੇ ਥਾਂ ਜੰਗਲ ਦਿੱਸਨ, ਮਨ ਮਹਿ ਬਲਦੀ ਆਗਾ।
 ਅਹੋ ਅਸਾਡਾ ਏਸ ਉਜਾਕਿਆ, ਇਨ ਜਾਲਮ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ।
 ਛਪ ਗਏ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇਂ ਏਥੋਂ, ਲੈਕਰ ਅਪਨੀ ਜਾਨੇ ॥੩੬॥

ਜਿਸ ਥੋਂ ਏਹ ਖਯਾਲ ਕਰਯਾ ਮਨ, ਮਤ ਕੋ ਅਸਾਂ ਪਛਾਣੇ।
 ਦੱਸ ਪਾਇ ਕਰ ਤੁਰਕਾਂ ਤਾਈਂ, ਦੇ ਪਕਤਾਇ ਧਿਗਾਣੇ।
 ਤਾਂ ਤੇ ਹੁਨ ਇਹ ਚਾਲਾ ਕਰੀਏ, ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਪਲਟਾਈਏ।
 ਰਾਤੀਂ ਤੁਰੀਏ ਰਸਤੇ ਅਪਨੇ, ਦਿਨ ਬਹਿ ਸਮਾਂ
 ਬਿਤਾਈਏ ॥੩੭॥

ਚਾਇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਬਾਣੇ ਚਾ ਪਲਟਾਏ।
 ਮਾਨਹੁ ਮੁਗਲ ਵਡੇ ਬਲਕਾਰੀ, ਰਈਸਤ ਦੇਖਨ ਆਏ।
 ਦਿਨ ਨੂੰ ਨਗਰੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਨ, ਘੋੜੇ ਖੂਬ ਰਜਾਉਨ।
 ਅਰ ਮੰਗਵਾਇ ਨਗਰ ਥੋਂ ਭੋਜਨ, ਓਥੇ ਬਹਿਕੇ ਖਾਉਨ ॥੩੮॥

ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਪਵੇ ਆ ਬੈਠਯਾਂ, ਕਰਦੇ ਤਦੋਂ ਤਿਆਰੀ।
 ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਤਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ, ਕਰ ਘੋੜੇ ਅਸਵਾਰੀ।
 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਚੁਪ ਚੁਪਾਤੇ, ਪਾਸ ਸ਼ਹਰ ਦੇ ਆਏ।
 ਤਦ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਐਸੇ ਮਤੇ ਪਕਾਏ ॥੩੯॥

ਆਖੀ ਕਹੋ ਕਦੋਂ ਹਮ ਪਹੁੰਚੇ, ਓਸ ਤੁਰਕ ਦੇ ਪਾਸਾ।
 ਜਿਥੇ ਪਹਰੇ ਖੜੇ ਰੈਨ ਦਿਨ, ਹੋਂਦਾ ਨਾਚ ਤਮਾਸਾ।

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ

ਇਕ ਦਰ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾ !

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਟੁਪਲੁਪੁਰ (USA)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਝ ਬੰਦੇ ਇੰਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗਏ। ਕਾਫੀ ਲੇਮੇਰਾ ਪੰਧ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਦੀਆਂ ਉਤਰਾਈਆਂ-ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪੜਾਅ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ। ਦੁਸਰੇ ਦਿਨ ਇੱਥੋਂ ਸੁਵਖਤੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਛਕ ਕੇ, ਇਹ ਅਗਲੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਉਤੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਸੀ। ਸੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਹ ਜਥਾ ਆਪਣੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਪੁੱਜਿਆ। ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਛੱਕਦਿਆਂ ਆਪਸੀ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ। ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਜਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੱਗੇ 'ਬਾਬੇ' ਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸਤੇਦਾਰ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ-

"ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਏ ਹੋ! ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਕਿਥੇ ਭੌਖਾ ਮਾਰਨ ਚੱਲੇ ਹੋ?"

ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਰਤ ਕੇ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਵਾਰਤਾ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਓਂ ਹੋਰ 'ਝੰਡ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਥੇ, ਸੁਘੜ ਸਿਆਣੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਦੀ ਇਹ ਅਕਲ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸੌਂਗ ਨਾ ਆਈ ਭੇਰਾ? ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੁਣਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜਣੇ ਤਾਂ ਖਿਸਿਆਨੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ 'ਹੀ-ਹੀ-ਹੀ' ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਪਰ ਦੋ ਬੰਦੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ- "ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਅਕਲ ਵਾਲੇ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਪੱਕੀ ਲੜ ਬੰਨ ਲਈ। ਬੱਸ, ਇਕੋ ਵਾਰੀ 'ਚਾਲੇ' ਤੇ ਜਾ ਆਏ

ਜਿਹੜਾ ਜਾ ਆਏ। ਇਹ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਖੇਹ ਛਾਣਦੇ ਫਿਰਨ!" ਸ਼ਰਮਿਦੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਕੇ ਹੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇੰਨਾਂ ਕੁ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਲੋਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਰਹੋਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤ ਵੀ ਸਨ। ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਪੰਧ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਹਟਵੀਂ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪਈ। ਸਾਡੀ ਮੁਸਾਫਰ-ਮੰਦਲੀ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਲੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਚੱਲੀਏ ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਚਾਹ ਦਾ ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਪੀ ਚਲੀਏ। ਸਾਈਕਲ ਕੰਪ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਨਲਕੇ ਉਤੇ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਪੋਤਾ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅੱਧਾ ਕੁ ਘੰਟਾ ਪਾਠ ਸੁਣਿਆ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੈ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਚਾਹ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਜਥੇ ਦਾ ਇਕ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਬਾਰੇ ਬੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੁਰਗੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੀਹਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਖੁਦਾਈ ਵੇਲੇ ਬੱਲਿਓਂ ਇਕ ਮੱਟ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਚਾਹ ਵਾਲੀਆਂ ਜੂਠੀਆਂ ਬਾਟੀਆਂ ਮਾਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਮੱਟ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ, ਲੰਗਰ 'ਚ ਪੁੰਜਿਦੇ ਨਿਰੰਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਪਾ-ਛਿੰਨੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਿਆ- "ਬਾਬਾ ਜੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ 'ਮੱਟ ਸਾਹਿਬ' ਇੱਥੋਂ ਲਭਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ?"

ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਭਰਿਆ ਪੀਤਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੱਟ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਛਿੜ ਪਿਆ-

“ਕੱਚਿਆ ਪਿੱਲਿਆ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਤੇਰੀ ਰੂਹ ਨਹੀਂ ਰੱਜੀ, ਹੁਣ ਮੱਟ ਦੇਖ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਏਗਾ? ਜਿਹਦੇ ਅੱਗੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇਰੀ?... ਤੂੰ ਮੱਟ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਐਂਕ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ?” ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਵੱਡਣ ਜੈਸਾ ਉਪਦੇਸ਼, ਤੀਰ ਵਾਂਗ ਸੂਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਹੋਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਮਰਕੱਸੇ ਵਿਚਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਜੇਤੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਹਾਲੇ ਅਸੀਂ ਜੁਤੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਤੁਰੇ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹੀ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਲਾਲੀ ਦੀ ਭਾਅ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨਰਮਾਈ ‘ਚ ਬੋਲਿਆ— “ਗੁਰਮੁਖੇ, ਉਹ ਮੱਟ ਅਸੀਂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਮੱਟ ਨਾਲ ਮੱਥੇ ਰਗੜਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਨਰਥ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਮੱਟ ਭੰਨ ਕੇ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ।”

ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਮੱਟ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ‘ਅਭਿਲਾਸੀ’, ਆਪਣੇ ਸੁੱਕੇ ਬੁੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰਦਿਆਂ ਭਰੜਾਈ ਜਿਹੀ ‘ਵਾਜ ‘ਚ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਿਆ— ”ਸਤਿ ਬਚਨ ਬਾਬਾ ਜੀ।”

ਸੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਢੁੱਕੀ ਇਕ ਮਾਤਾ, ਕਿਸੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨੋਹਰ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਲੱਗੀ— ”ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ?” ਸੰਤ ਜੀ, ਮਾਈ ਦੇ ਧੌਲੇ ਸਿਰ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਿਗਰੀ ਹੀ ਹੈ? ਇੰਨੀ ਉਮਰ ਗਫਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੀ? “ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਐਸੀ

ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।” ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਾਤਾ ਨੇ ਸਿਜਰਾ ਥੋਲਿਆ—

“ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਸੀਏ ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜਨਮੀ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਟੱਬਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਜਵਾਨੀ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਰਹੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੂਜਨੀਕ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਨਿਕਰਮਣ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਢੂੰਡ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ-ਦੀਖਿਆ ਲਈ। ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ। ਸੋ ਹੁਣ ਆਪ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਹਾਂ ਜੀ।”

“ਬੀਬੀ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਵਿਗਾਤਿਆ ਐ?” ਮਿਨੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਰਾਵਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ— ”ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਤੁਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ?... ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਨੀ ਏਂ?”

ਗੇਰੂਏ ਰੰਗੇ ਚੋਲੇ ਵਾਲੇ ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ, ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਰਹਿੰਦੀ ਇਕ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੀ ਦੁਆਲੇ ਢੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਸੋਟਾ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ— ”ਦਫਾ ਹੋ ਜਾ ਇੱਥੋਂ, ਕਮਜ਼ਾਤ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ।” ਕੁੱਤੀ ਉਤੇ ਤਰਸ ਕਰਦਿਆ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਏ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਡੰਡਾ ਫੜਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ— “ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਇਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਕੁੱਤੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।”

“ਸੁਆਹ ਏਹਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ!” ਖਫ਼ਾ ਹੋਏ ਸਾਧੂ ਨੇ ਕੁੱਤੀ ਦਾ ਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ— ”ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਈ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੇ ਭਗਵੀਂ ਧੋਤੀ ਜਾਂ ਭਗਵਾਂ ਚੋਲਾ ਪਾਇਆ ਦੇਖਦੀ ਐ, ਉਹਦੇ ਈ ਮਗਰੇ ਲੱਗ ਤੁਰਦੀ ਐ!!”

ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੋਂ ਅਗੇਤਾ ਜਾਂ

ਪਛੇਤਾ, ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਸੁਖ ਸਬੀਲੀ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਟੂਣਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਘੋਰ ਜਹਾਲਤ ਨਾਲ ਡਕਾ-ਡੀਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਇਹ ਰਿਵਾਜ, ਹੁਣ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਉਡ ਗਿਐ ਪਰ ਕਈ ਲਕੀਰ ਦੇ ਡਕੀਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਟੂਣੇ ਟਾਮਣ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਹੈਗੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਚੇਲਾ, ਕੋਈ ਜੋਗੀ ਪੀਰ (ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਸਿਆਣਾ ਸੱਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ) ਇਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਬੰਦਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਜਿਹੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੁਖਤੇ ਉਠ ਕੇ ਉਹ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਦੇ ਭਰੇ ਕਰਹੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਕੜਾਹੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ‘ਛੂ ਛੂ’ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਾਰਾ ਚੌਣਾ (ਪਸੂ) ਲੰਘਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਲੰਘਦੇ ਪਸੂਆਂ ਉਪਰ ਸਪਰੇਅ ਕਰਨ ਵਾਂਗ, ਚੇਲਾ ਨਿੰਮ ਦੀਆਂ ਡਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਤੇਜ-ਤਰਾਰ ਗੱਭਰੂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਵਿਚ ‘ਮੰਤਰੀ ਹੋਈ’ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ, ਘਰ ਘਰ ਘੁੰਮ ਕੇ ਪਸੂਆਂ ਤੇ ਛਿੜਕਾਉਂਦੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਗੁੱਗਲ ਦਾ ਪੂੰਅਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਸੀਮੇਂ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਸੂ ਵੀ ਛਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁੰਕਾ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਏ! ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਲ ਬਲਾ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੀਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਅੱਖੜ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਡੌਡੀ ਪਿਟਾਈ ਗਈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਟੂਣੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਪਸੂ ਸੌਢੀਆਂ ਦੇ ਖੂਹ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਾਏ ਜਾਣ। ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਚੱਲੀ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝੇ ਪੰਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਪਸੂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਟੂਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਠੋਕ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪਸੂ ‘ਤੇ ਵੀ ਟੂਣੇ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਨਹੀਂ ਮਰਵਾਉਣੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਡੰਡ-ਪਖੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਮੇਰਾ ਹੋਰ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ’ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਆਖਰ ਉਸਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਘਰ ਨੂੰ ਛੁੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਣੇ ਦਾ ਟੂਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਰਨੀ ਰੱਬ ਦੀ, ਹਫਤੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਤੋਟੀ ਫੁੜਕ ਗਈ। ਇਹਤੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਬਲਦ ਮਰ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਅੱਖੜ ਸਰਾਪ ਦੇ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਚੱਕਿਆ ਕਹੀ ਜਾਏ। ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਉਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਦੋਹੋਰੂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤੀਸਰੇ ਡੰਗਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਮੋਹਤਬਰ ਸੱਜਣ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਖੜ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਿਦਕੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਰਜ ਤੇ ਤਹੰਮਲ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗ, “ਭਰਾਵੇ, ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਹੈ। ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਟੱਬਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਬੀ ਨਈ ਆ ਜਾਏ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅੱਖੜ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਨਾ ਜੋੜਾਂ!”।

ਸਾਡੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਸ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ‘ਤੇ ਬੜੇ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲੇ, ਪਰ ਇਹ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ-

ਦਰ ਦਰ ‘ਤੇ ਭਟਕਣ ਨਾਲੋ,
ਇੱਕ ਦਰ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾ।

◆◆◆◆

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਲੋਂ “ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ” ਰਾਹੀਂ -- ਟਕੋਰਾਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਭ ਹੋਏ ਵਿਚਵਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ ਵਾਰਤਕ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਮਾਰੂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ‘ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ’ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਆਦਿ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਤੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰ। ਇਸ ਹਥਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਤੇ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕਰਵਾਕੇ ਕਵੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਟਕੋਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਸਕਣ। “ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ” ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਹੀ ਕਵੀ ਨੇ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸੀ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਲਈ ਕੀਤੀ ਮਹਾਨ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

੧੯੮੮ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ

ਦੋਹਰਾ

ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਰਬੰਸ ਹੀ ਦੀਨਾ ਜਿਸ ਪਰ ਵਾਰ।
ਹਾਇ ਤਿਸੀ ਅਭ ਪੰਥ ਨੇ ਗੁਰ ਕੋ ਦਿਯੇ ਵਿਸਾਰ ॥੧॥
ਗੁਰਮਤਿ ਕੇ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਮਨਸੋਤੋਂ ਕੇ ਦਾਸ।
ਕਹੋ ਭਲਾ ਇਸ ਕਰਮ ਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ॥੨॥
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕੁਛ ਕਹਿਤ ਹੈ ਯਹ ਕਰ ਹੈਂ ਕੁਛ ਔਰ।
ਕਹੋ ਅਜੇਹਾ ਖਾਲਸਾ ਕਿਉਂ ਪਾਵੈ ਗੁਰ ਠੌਰ ॥੩॥
ਕਹਨੀ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਰਹਨੀ ਗੀਦੜ ਦੇਖ।
ਗੁਰ ਆਗਿਆ ਕਰ ਭੰਗ ਇਨ ਹਰ ਲੀਨੇ ਨਿਜ ਲੇਖ ॥੪॥
ਗੁਰੂ ਬਨਾਏ ਔਰ ਥੇ ਇਹ ਬਨ ਬੈਠੇ ਔਰ।
ਬਨੇ ਭੂੰਡ ਯਹ ਗੋਬਰੀ ਗੁਰ ਕੀਨੇ ਥੇ ਭੌਰ ॥੫॥
ਗੁਰ ਨੇ ਖਾਲਸ ਪੰਥ ਕੇ ਇਹ ਕੀਨੇ ਥੇ ਹੰਸ।
ਯਹ ਨੇ ਖਾਲਸ ਪੰਥ ਕੇ ਇਹ ਕੀਨੇ ਥੇ ਹੰਸ ॥੬॥
ਜਿਸ ਦੀ ਖਡਾਰ ਆਕਣਾ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆ ਜਰੂਰ।
ਮਨ ਵਿੱਚ ਏਪਰ ਡਰ ਰਿਹਾ ਮਤ ਪੈ ਜਾਇ ਢੂਰ ॥੭॥
ਪਰ ਬੁਲੇ ਦੀ ਬਾਤ ਇਹ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਯਾਦ।
ਗੁਰ ਅਰ ਸੱਚੇ ਪੰਥ ਪੈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਫਰਯਾਦ ॥੮॥

ਚੌਪਈ

ਬੁਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਕਹੀ ਏਹ ਕਾਫੀ।
ਜੋ ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਪਰ ਕਾਫੀ।
ਜੇ ਬੋਲਾਂ ਤਾਂ ਮਨ ਡਰ ਖਾਵੈ।

ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਭੀ ਮੂਲ ਨਾ ਜਾਵੈ ॥੯॥

ਯਥਾ ਤੂਠ ਕਹਾਂ ਜੇ ਬਚਦਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਆਖੇ ਭਾਂਬੜ ਮੱਚਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲ ਦੁਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਜਚਦਾ ਹੈ।

ਜਚ ਜਚ ਕੇ ਜਿਹਵਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤੂਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ॥੧੦॥

ਦੋਹਰਾ

ਤਾਂਤੇ ਕਹਾਂ ਸੁਨਾਇ ਸੈਂ ਸਭ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹਾਲ।

ਭਾਵੇਂ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਸੌ ਕੱਢਨ ਸੈਨੂੰ ਗਾਲ ॥੧੧॥

ਚੌਪਈ

ਅਹ ਬਣੀ ਅਬ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ।

ਹਮ ਅਪਨੀ ਆਖਨ ਸੌ ਪਿੱਖੀ।

ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਕਾ ਕਰਾ ਬਹਾਨਾ।

ਛੋਡ ਧਰਮ ਸਭ ਦਿਯੇ ਨਿਦਾਨਾ।

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਸਾਰੇ।

ਮਨਮਤ ਮਹਿੰ ਸਭ ਕਰਤ ਗੁਜਾਰੇ।

ਕਹੋ ਜਗਤ ਮਹਿੰ ਕਿਉਂ ਥਿਰ ਰਹਿ ਹੈ।

ਜੇ ਗੁਰ ਬਚਨਾਂ ਝੂਠੇ ਕਹਿ ਹੈ।

ਅਬ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਗਾਥਾ।

ਸੁਨੋ ਖਾਲਸਾ ਮਨ ਕੇ ਸਾਥਾ ॥੧੨॥

ਵਾਰਤਕ

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੇ ਜੋ ਕੁਛ ਮੈਂ ਇਸ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੋ ਕੋਈ ਕਿਸਾ ਕਹਾਣੀ ਯਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲ ਦੇ ਪਰਚਾਵੇ ਦੀ ਕਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਅਕਿਤਘਨਾ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਧਨ, ਮਾਲ, ਪਿਆਰੇ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਭੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਹ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਲੀ ਧਾਰਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਪੋਥੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ‘ਨਕਲੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੋਧ’ ਰੱਖਿਯਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਿਤਘਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਪੋੜੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਿਤਘਨਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਪਰ ਆਖੀ ਹੈ:-

ਪਉੜੀ

ਰਿੱਧਾ ਮਦ ਵਿੱਚ ਪਾਇਕੇ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਮਾਸ ਧਰਿਆ। ਮਾਨਸ ਖੇਪਰੀ ਕਰ ਰੀਦੀ ਵਾਸ। ਲੋਹੂ ਭਰਿਆ ਕੱਪੜਾ। ਕਰ ਕੱਜਨ ਤਾਸ। ਢੱਕ ਲਿੱਚਲੀ ਚੂਹੜੀ ਕਰ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ। ਉਇ ਜਿ ਆਖੇ ਪੁਛਿਆ ਮਤ ਕਰ ਬਿਸਵਾਸ। ਮਤ ਦਿਸ਼ਟੀ ਪਵੇ ਅਕਿਤਘਨ ਹੋਇ ਸਰਬ ਵਿਣਾਸ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਯਾ ਨਕਲੀ ਖਾਲਸਾ ਪਰ ਠੀਕ ੨ ਤੌਰ ਪਰ ਘਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਕਲੀ ਕਚਘਰੜ ਖਾਲਸਾ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਦੁਰਭਾਗ ਆਖਿਯਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਭਾਗ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਵੱਡੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਂਦੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹੋ ਹੀ ਕਹੋਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਆਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਹਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ।

ਵਾਰਤਕ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜੇ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਜਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਉਸ ਸਮਝ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਓਹੋ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਦਸਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਸਨਮੁਖ ਖਤੇ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਵਾਸੀ ਅਨੰਦਪੁਰ, ਜਾਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿੰਘ, ਮਾਤਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ, ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੋਵੇਗਾ। “ਇਤਨਾ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਫਿਰ ਭੀ ਪੁਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਓਹਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਖਵਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ“ਸਾਡਾ ਜਨਮ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਵਾਸੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ, ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ, ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਸਾਡਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈ, ਅਰ ਜਾਤ ਸਾਡੀ ਖਾਲਸਾ ਹੈ।” ਇਸ ਸਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਨੁਰ ਪੁਰੇ ਯਾ ਤੇਲੁ ਮਾਜਰੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਤੇ ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਦੂਸਰਾ ਅੱਜ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਝਿੰਗੜਾਂ ਅਤੇ ਭੁਗੂਪੁਰੇ ਦੇ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤੁਹਾਡਾ ਵੱਸਣ ਦਾ ਨਗਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ ਅੱਜ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਈ ਕਰਮੇ, ਨਰੈਣੀ ਯਾ ਲੱਛਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੈਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁੜ੍ਹ ਹੋਏ। ਚੌਥਾ ਅੱਜ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਤਾ ਘਸੀਟਾ, ਸੇਡੂ ਥੇ ਧੂਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰੇ ਪੁੰਜ ਹੋਏ ਹੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਬੁਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਜੱਟ, ਕਲਾਲ, ਲੁਹਾਰ, ਝਖਾਣ, ਨਾਈ, ਛੀਬੇ, ਮਹਿਰੇ, ਲਬਾਣੇ, ਚੂਹੜੇ, ਚਮਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ

ਪਰਤੂ ਅੱਜ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ
ਪਿੱਛੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੱਢ, ਕੜਾ,
ਕਿਧਾਰ, ਕੇਸ, ਕੰਘਾ ਇਹ ਪੰਜੇ ਕੱਕੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ, ਕੁੜੀ
ਮਾਰ, ਨੜੀ ਮਾਰ, ਮੀਠੇ ਮਸੰਦ, ਪੀਰਮਲੀਏ, ਰਾਮਰਾਈਏ
ਅਤੇ ਸਿਰ ਗੁੰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ, ਚਾਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਨਹੀਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣੇ ਥੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਪੁਸ਼ਨ ਉੱਤਰ

ਪੁਸ਼ਨ -

ਕੈਣ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਭਾਈ?
ਤੇਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਕੀ ਹੈ ਜਾਤਾ?
ਤੇਰਾ ਦੁੱਧ ਕੌਣ ਹੈ ਪਿਆਰੇ?
ਤੇਰਾ ਜਨਮ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ?
ਤੈਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਅਪਨਾ ਹਾਲ?
ਤੂੰ ਭੀ ਅਪਨਾ ਗੋਤ ਬਖਾਨ?
ਤੁਸੀਂ ਕਿਨਾਂ ਘਰ ਵਾਸਾ ਲੀਆ?
ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ?
ਤੈਂ ਕਹੁ ਚੁੱਪ ਭਲੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ?
ਤੂੰ ਭੀ ਕਹੁ ਅਪਨਾ ਅਲਸੇਟਾ?
ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਜੁਦੀ ਲਗਈ ਤਾਤੀ?
ਤੈਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਗੋਤ ਪਿਆਰੇ?
ਕਹਿ ਦੇ ਭਬਦੇ ਤੂੰ ਭੀ ਕੁੱਝ?
ਤੇਰੀ ਕੀ ਹੈ ਜਾਤਾ ਸਿਆਣੇ?
ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਇਕੱਲੇ?
ਕਹੋ ਆਪ ਭੀ ਕੋਈ ਬਾਤੀ?
ਤੂੰ ਕਿਯਾ ਬੈਠਾ ਪਾਇ ਇੰਥੇਲਾ?
ਕੈਣ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਨੇ ਹਾਰਾ?
ਮਾਈ ਤੇਰੀ ਕਾ ਕਿਯਾ ਨਾਉਂ?
ਨਾਉਂ ਬਾਪ ਦਾ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ?

ਚੋਪਈ

ਕਰਨੀਆਂ (ਜੈਸਾ ਕਿ ਤੁਰਕਨੀ ਨਾਲ ਜੁੱਧ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ,
ਕੁੱਠਾ ਅਤੇ ਤਮਾਕੂ ਦਾ ਵਰਤਾਉ) ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਪੂਰਖ ਤੇ
ਭਿੰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦਾ ਠੀਕ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ

ਮੈਂ ਅਰੋੜਾ ਇਹ ਹੈ ਨਾਈ।
ਨਾਮਾਂ ਬੰਸੀ ਛੀੰਥਾ ਝਾਤ।
ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਜੱਟ ਕਰਾਰੇ।
ਮੈਂ ਹਾਂ ਮਹਿਰਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦਾ।
ਆਹਲੂ ਵਾਲੇ ਅਸੀਂ ਕਲਾਲ।
ਕਾਰੀਗਰ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਤਖਾਨ।
ਬਾਹਮਣ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੇ ਦੀਆ।
ਹੈਨ ਖੱਤਰੀ ਹੱਟੀ ਕਰਦੇ।
ਜਾਤ ਸਾਇਣੀ ਆਪਾਂ ਲੀਤੀ।
ਮੈਂ ਰੰਗਤੇਟਾ ਗੁਰ ਕਾ ਬੇਟਾ।
ਰਵਿਦਾਸ ਭਗਤ ਦੀ ਹਾ ਮੈਂ ਵਾੜੀ।
ਮਾਈ ਪੇਤਰੇ ਹਾਂ ਸੁਨਿਆਰੇ।
ਨਾਉਂ ਰਹਿਤੀਏ ਸਾਡਾ ਬੁੱਡ।
ਬਚਿੰਦ ਸਿੰਘੀਏ ਸਿੰਘ ਲੁਥਾਣੇ।
ਹਮ ਸਿੱਖ ਹੈਂ ਬਾਵੇ ਭੱਲੇ।
ਹਮ ਭੀ ਬਾਵੇ ਤੇਹਣ ਜਾਤੀ।
ਬੇਦੀ ਬਾਵਾ ਸਮਝ ਸੁਹੇਲਾ।
ਭੱਗੂ ਪੁਰ ਹੈ ਨਗਰ ਹਮਾਰਾ।
ਭਾਗੇ ਸੱਦੇ ਸਭ ਗਿਰਾਉਂ।
ਸੇਦੂ ਕਹਿਆ ਸੁਨਾਇ।

ਅੱਜ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਸਿੰਘ ਸੱਜ ਕੇ ਵੀ ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਨਹੀਂ
ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਅੰਗਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ
ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

ਮੇਘ ਰਾਜ ਮਿੱਤਰ

ਦੇਸ਼ ਦੀ 90 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ 50-60 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਲਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਅਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਜਾਨਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਆਲੇ ਦੂਆਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਬੱਟਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਸੇ ਜਾਂ ਬੀਮਾਰੀ ਨੇ ਪੈਰ ਜਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀਆ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਜੋਤਸ਼ੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੋਤਸ਼ੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲਾਂਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਦੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਗਾਹਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਵੀ ਬਿਠਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਗਾਹਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਚੜ੍ਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋਤਸ਼ ਦਾ ਧੰਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵੱਧ ਢੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਿਸਮਤ, ਸਿਹਤ, ਉਮਰ, ਵਿਆਹ, ਪੈਸਾ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਆਦਿ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਰਸਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਹੀ ਲਈਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ

ਪਾਗਲਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਖ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਟੈਸਟ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਮਾਂਦਰੂ ਪਾਗਲ ਹਨ ਤੇ ਮਰਨ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਗਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋਤਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਹੈ।

ਉਮਰ:- ਜੇ ਗੱਲ ਉਮਰ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਰਸਾ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਭੋਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਕਾਂਡ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਇਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਸੁੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਉਠ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਪੂਰਾ ਮੁਹੱਲਾ, ਖੁੱਦ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕੱਟ ਵੱਡ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਸਮੇਂ 1945 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਵਾ ਕੇ, ਦੋ ਜਹਜਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਉੱਤੇ ਪੁਮਾਣੂ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮਿੱਟ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ?

ਵਿਆਹ:- ਹੁਣ ਜਗ ਗੱਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਕਰ ਲਈਏ। ਜੋਤਸ਼ੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰੇਖਾ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੱਡਾ ਤੇ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ

ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਸੈਕਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕੋ ਹੀ ਲਕੀਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਦਾਕਾਰਾ ਜਾ ਜਾ ਮੈਬਰੇ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਇਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਦੇ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕੋ ਲਕੀਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਜੇ ਗੱਲ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਕ ਤੰਦਰੂਸਤ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕਰੋਮੋਸੋਮਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਐਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਫਿਰ ਹੱਥ ਉਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧੀਆਂ ਵਾਲੀ ਲਕੀਰ ਵਿੱਚ ਐਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਧੀਆਂ:- ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਅੱਰਤ ਦਾ ਇਕ ਨਿਸ਼ੇਚਿਤ ਅੰਡਾ ਤੌੜ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅੱਰਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਾਂਦਰ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜੋਤਸੀ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਦਾ ਹੱਥ ਵੇਖਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਂਦਰ ਦੀ ਜੇਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪਰਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜੋਤਸੀ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋਤਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਬਰਾਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ ਸਨ।

ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਕ ਸਤਰ ਵੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ:-

ਕਿਸਮਤ ਉਨ ਕੀ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ,

ਜਿਨ ਕੇ ਹਾਥ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ।

ਹੱਥਾਂ ‘ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਕਿਉਂ?

ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਮਤ ਹੱਥਾਂ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ‘ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਕਿਉਂ ਪੈਦੀਆਂ ਹਨ?

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਹਥੇਲੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਮੁੜਨਾ ਹੈ। ਅਮੀਬੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਤਕ ਦੇ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਰੋੜ ਵਹਿਉਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਜਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਇਸ ਜਦੋਜਹਿਦ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਥ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਿੱਖੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਹਥੇਲੀ ਨੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਮੁੜਨ ਦਾ ਵੱਲ ਗੁਹਿਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਥੇਲੀ ਤੇ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸੈਲ ਬਣਤਰ ਕੁੱਝ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਹਥੇਲੀ ‘ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਲਕੀਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੱਥ ਜਾਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਮੁੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਲਕੀਰਾਂ ਹਨ। ਸੋ ਲਕੀਰਾਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ, 280 ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੀਜੇ, ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੂੜਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੱਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ‘ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਅੱਧੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹਥੋਚੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੁਹਾਰ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੋਤਸੀਆਂ ਨੇ, ਅਪਣੀਆਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਯੋਜਨਾਬੰਧ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਤੋੜਨੀ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

◆◆◆◆

ਮਹਾਤਮਾ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਕਹਾਣੀ

ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਦਾਨ ਲੈਣ ਲਈ। ਉਸ ਧਰਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਵੱਡੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਖੇਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਦਾਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦਾਨ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੜਿਆਂ ਹੀ ਬੜੀ ਸਜਾਵਟ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਗੇਟ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਹਰ ਗੇਟ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। “ਜੀ ਆਇਆ ਨੂੰ” “ਸਵਾਗਤਮ” ‘ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੀ ਜੈ’ ਆਦਿ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਫਾਟਕ ਅੱਗੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੇਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੀਮਤੀ ਕੱਪੜੇ ਲਪੇਟ ਕੇ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਤੰਡੀਆਂ, ਪਤੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚਾਨਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਨਾਤਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੂਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਹਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਘੜੀ ਪਲ ਖਲੇ ਕੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੇ।

ਜਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ। ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਟਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਾਸਤੇ ਗੇਟ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਾਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ। ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦਾ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਭਗਵੀਂ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਸੀ। ਸੂਟ ਵੀ ਭਗਵਾਂ ਖਾਸ ਇਸੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਸੁਆਇਆ ਸੀ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਲਾ ਕੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਸੀ। ਪਤਲਾ ਮਾੜਕੂ ਜਿਹਾ, ਰੰਗ ਗੋਰਾ, ਨੈਣ ਕਨਸ਼ ਤਿੰਖੇ, ਪਤਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੱਜਦਾ ਸੀ। ਸੱਤ ਸੌ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਿ੍ਰਕਾ

ਰੂਪਏ ਤਨਖਾਹ, ਚਾਰ ਬੱਚੇ। ਗੁਜਾਰਾ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ।

ਤੀਸਰੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ ਬੀ.ਏ., ਬੀ.ਐਡ। ਨਾਂ ਵਰਗਾ ਨਿਰਮਲ ਦਿਲ। ਬੜੀ ਸਾਦੀ ਤੇ ਸਾਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੱਟੀ ਦਾ ਹੁਸਨ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ।

ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਮਿਸ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ। ਮਿਊਜਿਕ ਦੀ ਐਮ. ਏ। ਇਕ ਸਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੀ ਨੂੰ। ਕੋਇਲ ਵਰਗੀ ਅਵਾਜ਼। ਜਦੋਂ ਗਉਂਦੀ ਸੱਭ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬ ਲੈਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਰਗ ਰਗ ਵਿੱਚ ਰਸ ਭਰ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਜੁੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਹਰਮੌਨੀਅਮ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਰਮਿਲ ਵਰਮਾ ਸੀ। ਫਾਈਨ ਆਰਟ ਦੀ ਐਮ.ਏ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਲਾ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਸਵਾ ਕੁ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਆਏ। ਘੁੱਗੀ ਰੰਗੀ ਅੰਬੈਸਟਰ ਕਾਰ ਵਿੱਚ। ਲਿਸ਼ਕੀ ਪੁਸ਼ਕੀ ਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਬਣਕੇ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਚਮਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਬੜੀ ਸਿਹਤ ਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ। ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਇੰਚ ਲੰਮਾ ਤੇ ਘੇਰਾ ਵੀ ਜਿਆਦਾ। ਝੁੱਕ ਕੇ ਉਸਨੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹਾਰ ਪਵਾਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਪਾਏ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ।

ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਡਰਾਮਾ ਥੇਡਿਆ ਦਾਜ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਦਿੱਤ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਲੜਕੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਦਾਜ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਂਦਾ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਦਾਜ ਦੇਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਕਿਥੇ ਸੀ, ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗਾਂ ਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ।

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 ‘ਤੇ
ਫਰਵਰੀ 2010

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ-੧

ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੌਮਲ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘਦੇ ਮੌਦੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿੱਖੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਸਾਰ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਸੱਜਣ ਪੈ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਈਸਵੀ ਸੰਨ 1862 ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਅਤੇ 8 ਮਾਰਚ 1928 ਵਿਚ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ, ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਜੋਂ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਕੋ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰੀਆ ਬਣਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ 1888 ਵਿਚ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਤੋਡ ਵਿਛੇੜਾ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦ ਪਏ।

ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਪੈ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਵੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਸਨ। ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ 1885 ਵਿਚ ਛਪਣ ਲੱਗੇ ਉਰਦੂ ਸਪਤਾਹਿਕ “ਖਾਲਸਾ ਗਜ਼ਟ” ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਬਣੇ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪ 1905 ਤੱਕ “ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ” ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ 1890 ਵਿਚ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਕੰਸਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਰਪਣ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ-ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਰਮਾਣ ਹੈ। ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵੀ ਰਹੇ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਉਜ ਭਾਵੇ ਭਾਈ ਮਈਆ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ‘ਮਜਾਮਿਨ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਪਰ’ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ‘ਕਲਗੀਧਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਟੈਕਟ ਲਿਖੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਹਿਲੀ ‘ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ’ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

◆◆◆◆

ਸਫ਼ਾ 21 ਦੀ ਬਕੀ (ਮਹਾਤਮਾ)

ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗੁੱਬਲੀ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਓਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁੱਬਲੀ ਫੜ ਕੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਈ। ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 5 ਕੁ ਮਿੰਟ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ।

ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਤੱਪੜਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਸ ਰੁਪਏ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਤੋਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪਾਟੇ ਤੱਪੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਘਰੋਂ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਬੋਰੀ ਲਿਆਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਬੈਠਣ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਦਸ ਰੁਪਏ ਹੀ।

ਭਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਤਮਾ, ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਖਾਧੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਪਤਵੰਤੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਇੰਨਾ ਖਰਚ ਆਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਤੱਪੜ ਜਰੂਰ ਆ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਾਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸ-ਦਸ ਰੁਪਏ ਲਿਆਉਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਦਾ ਤੇਲ ਢੂਕ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਧਿਆਪਕ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

◆◆◆◆

ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਤੇ ਹੀ ਧੋਖਾ ਖਾਕੇ ਦੁੱਖ ਪਾਉਣੇ -I

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਤੇ ਹੀ ਧੋਖਾ ਖਾ ਕੇ ਦੁੱਖ ਪਾਉਣੇ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਰਚਨਾ ਲੜੀਵਾਰ ਛਪਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ੮ ਜੂਨ 1900 ਈ. ਦੇ ਅੰਕ ੬ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਇਹ ਭਾਗ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੂਰਬੀਰਤਾ, ਦਿੱਖ ਤੇ ਸ਼ਾਨ, ਫਿਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲ੍ਹਏ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਹਾਂ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿੱਚ ਕਮਾਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਿਵੇਂ ਕਲਮ ਨਾਲ ਸਜੀਵ ਦਿਸ਼ਾ ਚਿੜ੍ਹਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ। ਨੋਟ:- ਲੇਖ ਨੰਬਰ ੧੯ ਅਤੇ ੨੦ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਕ ੧ ਅਤੇ ੨ ਅਸੀਂ ਆਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੇਰਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪੇਚਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਮਝਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨੀਤੀ ਨਿਪੁਨ ਲੋਕ ਭੀ ਰਹਿ ਜਾਏ ਸਨ, ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਈ ਬੇਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਕਬਾਲ ਦਾ ਝੰਡਾ ਜਿਸ ਦਰਜੇ ਪਰ ਭੂਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਥੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਜੰਗੀ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲੀ ਸਪਾਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਰਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਤਾਰੀਖ ਇਸ ਬਾਤ ਦੀ ਗੁਵਾਹੀ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਹੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾ ਜਿਸ ਨੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਭੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦਖਲਾਈ ਸੀ ਅਰ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਭਾਰਤ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਹੋ ਸਿੱਖ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਹ ਮੋੜਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ ਪਰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਰਛੀਆਂ ਮਾਰਕੇ ਮੈਦਾਨ ਫੜੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਦੇਖਣੇ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅੱਜ ਤਕ ਕਈ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਹਾਂ ਸੁਨਕੇ ਭੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਈਦਾ ਹੈ॥

ਇੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਯਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਲਫਟੀਨੰਟ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਸੀ ਸੋ ਨਜ਼ਾਰਾ ਇੱਕ ਦੇਖਨ ਜੋਗ ਸੀ, ਅਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਦੀ ਸੀ ਕਿ ਭੀਮ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਜੈਸੇ ਜੋਧੇ ਦੁਨੀਆਂ ਚੋਂ ਚਲੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਕਿੰਤੂ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਲ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਰਥਾਤ ਇਕਾਗ੍ਰ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਸਾ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅੱਗੇ ਫੌਜ ਦੇਖਨੇ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕੀਤੀ ਅਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਭੀ ਆਖਯਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਲ੍ਹਏ ਨੂੰ ਭੀ ਦੇਖਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਫੌਜ ਦਾ ਅਫਸਰ ਅਪਨੀਆਂ ੨ ਪਲਟਨਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਜੋ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੁਕਾਰ ਦੇਖੇਗੀ, ਇਸ ਪਰ ਸੁਨਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਸਭ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਪਰ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਉਚੇ ਮਕਾਨ ਪਰ ਅਪਨੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਵਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਯੋਂ ਲੰਘਨ ਦੀ ਆਗਯਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮਝ ਪੈਦਲ ਪਲਟਨਾਂ ਦੀ ਦਮਕ ਅਤੇ ਚਮਕ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਖਾਇਆ ਜੇ ਆਖਨ ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਡੀਲੱਡੌਲ ਅਰ ਕਵਾਇਦ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੰਦ ਦੀਆਂ

ਲਹਰਾ ਉਛਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਅਰ ਸੰਗੀਨਾ ਚੜ੍ਹੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦਹਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਕਾਇਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤੋਂ ਹੀ ਮਰਨ ਲਈ ਤਯਾਰ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਟਨਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਜੋ ਘੋੜਿਆਂ ਪਰ ਸਵਾਰਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰਾਨਾਂ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਕਦੇ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਝਲ ਸੱਕੇ ਜਿਸ ਤੇ ਸਾਵਨ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੀ ਘਟਾ ਯਾ ਛੇਡ ਭਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਜੈਸੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਨ ਹੋਏ ਅਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰੀਫ ਕੀਤੀ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰਸਾਲੇ ਨਿਕਲਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਤਦ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੇ ਕਬੂੜਾਂ ਜੈਸੇ ਘੋੜੇ ਮਾਨੋਂ ਇਕ ਅਪਨੀ ਚਾਲ ਦੀ ਕਲਾਬਜ਼ੀਆਂ ਦਿਖਾਕੇ ਮਨੋਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਰਹੇ ਸੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੰਬਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਪੂਰਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਅਤੇ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਥਯਾਰਾਂ ਦੀ ਕੜਕ ਪੜਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਦ ਅਚਾਚੇਤ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੌਸਾ ਬਜਦਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾਨ ਢੂਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦਾ ਅਫਸਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਤੇਗਾ ਅਤੇ ਪੌਣ ਦੇ ਬੰਗ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦਾ ਸਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਗਰ ਸਾਰਾ ਰਸਾਲਾ ਸਾਵਨ ਦੀ ਘਟਾ ਵਾਂਗ ਘੇਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਜੜਾਉਂਦਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਦਸਤਾਰੇ ਅਤੇ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਅਰ ਸੰਜੋਆਂ ਨਾਲ ਕੇਤੇ ਹੋਏ ਸਵਾਰ ਇਕ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਜੁਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਜਲਾਲ ਦਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹਾਸਦਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਤੋਤਦੇ ਸਨ ॥

ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਕੋਈ ਸਰਦਾਰ ਢੂਰ ਤੇ ਹੀ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁਦਾਕੇ ਵੱਡੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫੜਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸਾ ਫਿਰ ਬਾਜ ਵਾਂਗ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਉਡਾਕੇ ਲੰਘਦਾ ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਪੁਛਦੇ ਸਨ ਕਿ “ਕਿਆ ਇਹੋ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਹੈ” ਜਿਸ ਦਾ ਉਤ੍ਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੇਂਦੇ ਸੇ ਕਿ “ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਹੈ । ”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਦੂਸਰਾ ਤੀਸਰਾ ਚੌਥਾ ਪੰਜਵਾਂ ਆਦਿਕ ਰਸਾਲਾ ਅਪਨੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਦਾ ਸਾ ਅਰ ਗੱਜ ਕੇ ਜੈਕਾਰ ਗਜਾਉਂਦਾ ਸਾ ਤਦ ਫਿਰ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਛਦੇ ਸਨ ਕਿ “ਕਿਆ ਇਹੋ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਹੈ” ਤਦ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਿ “ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਨਹੀਂ । ” ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਏਹੋ ਖਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਜੁਆਨ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾਂ ਪਰ ਹੀ ਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸਾ ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਅਪਨੇ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘੋੜੇ ਇਕੋ ਰੰਗ ਦੇ ਅਰ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਭਾਰੀ ਜੰਗੀ ਸਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਮੂਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਜੜੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਸਰਬ ਲੋਹ ਹੀ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਅਤੇ ਭਾਧਾਨਕ ਭਬਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਮ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਜਿਗਾ ਤੇ ਕਲਗੀ ਨਾਲ ਬਨੇ ਠਨੇ ਹੋਏ “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਦਸਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਇਕੋ ਬਹਾਦੂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਲਈ ਅਜਗਾਈਲ ਫਿਰਸਤਾ ਹੈ” ਆਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫੜੇ ਗਜਾਈ ਤਦ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਉਠਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪੱਟਾਂ ਪਰ ਹੱਥ ਮਾਰਕੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਕਿ “ਜੇ ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਆ ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਹੋਵੇਗਾ” ਜਿਸ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਏਹੋ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਛੱਬ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਖਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਾਬਲ ਦਾ ਫੜੇ ਕਰਨਾ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਥੋੜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

◆◆◆◆

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਦੀ ਹੁ-ਬ-ਹੁ ਵੰਨਗੀ

ਇਹ ਲੈਕਚਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਆਈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਸਨ ਉਸ ਸਮੇਧ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਥੇ- ਪਹਿਲੇ ਰਾਗੀਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗਇਨ ਕੀਤਾ- ਉਸ ਤੇ ਪਿਛੇ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸਕੈਟਰੀ ਸਭਾ ਨੇ ਕਥਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਵਿਖਯਾਨ ਜੋ ਅਤੇਖਤ ਮਨੋਹਰ ਥਾ ਦਿੱਤਾ.....

ਵਿਖਿਆਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:-

“... ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਅਰੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਹਿਬੇ ਜੋ ਕੁਛ ਸਕੈਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਅੱਗੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਨੈ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਤਦ ਉਸ ਨੈ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੇ ਸੁਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਪਰ ਕੁਛ ਦਿਨ ਗੁਜਰ ਜਾਣੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮ ਵਿਚ ਲਾਲਚੀ ਯਾ ਖੁਦਗਰਜ ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਈ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਆ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਧਸ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ- ਫੇਰ ਜਦ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਖੁਦਗਰਜ ਆਦਮੀ ਉਸ ਦੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ ਯਾ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਾਲਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਦ ਬਿਜੂਡੋਰ ਪਾਰਕਰ ਨੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਰਸਮ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਥੀ ਤਦ ਉਸ ਨੈ ਜਗਹਿ ਜਗਹਿ ਫਿਰਕੇ ਵਿਖਯਾਨ ਦੇਣੇ ਸੁਰੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਵਿਆ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣਾ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ- ਤਦ ਖੁਦਗਰਜ ਲੋਕਾਂ ਨੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫਰ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਆਖਣਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕਿਧਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਬਹਾਦਰ

ਆਦਮੀ ਨੈ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-

ਫੇਰ ਜਦ ਯੂਰਪ ਵਿਚਿ ਪੋਪਾਂ ਦਾ ਐਥੋਂ ਤੱਕ ਜੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਧ ਦਾ ਪਾਦਿਸ਼ਾਹਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਉਤੇ ਪੋਪ ਲੋਕ ਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਰੁਪਇਆ ਲੈ ਕਰਕੇ ਸੁਰਗ ਨੂੰ ਭੇਜਨ ਲਗ ਪਏ ਸਨ- ਤਦ ਲੂਥਰ ਜੋ ਇਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਥਾ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬੁਰੀ ਗੀਤੀ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਗ੍ਨ ਨਗ੍ਨ ਵਿਚਿ ਭਰਮਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਖਯਾਨ ਦੇਣੇਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਪੋਪਾਂ ਨੈ ਰੂਮ ਦੇ ਪਾਦਸਾਹਿ ਦੀ ਸਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਲੂਥਰ ਨੂੰ ਕਾਫਿਰ ਆਖ ਕਰਕੇ ਬਾਦਸਾਹਿ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ- ਤਦ ਬਾਦਸਾਹਿ ਅਤੇ ਪੋਪਾਂ ਨੈ ਮਿਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚਿ ਸਦ੍ਭਵ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਪੋਪ ਗਏ। ਐਥੋਂ ਤੱਕ ਜੋ ਉਸ ਕੌਮ ਤੇ ਖਾਰਜ ਛੱਡ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਬੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਬਿਚਾਰਾ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਪਰ ਧੱਕਾ ਖਾਂਦਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲਈ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਜੋ ਉਸ ਨੈ ਪੋਪਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਮੂਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪਾਈ ਮੁਲਕ ਨੀਂ ਪੋਪਾਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਤੇ ਛੱਡਾਇਆ-

ਇਧਰ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੀ ਉਨ੍ਹਤੀ ਦੇ ਰੋਕਨ ਲਈ ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ ਅੰਰੰਗਜੇਬ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕਰ ਕੇ ਕਤਲ ਆਤ ਦੇ ਫਤਵੇ ਦਿਤੇ ਸੌ ਸੌ ਅਤੇ ਪੰਝੀ ਪੰਝੀ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਰਿ ਵਿਕਿਆ- ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕਿਧਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਚੁਗੱਤਿਆਂ ਦੀ ਸਲਤਨਤ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕਰਕੇ ਇਹਿ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉਚਾ ਲੈ ਗਈ-

ਹੋਰ ਸਈਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਅਲੀਗੜ ਦੇ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖੋ ਕਿ ਜਦ ਉਸ ਨੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਤਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫਰ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਤੇ ਫਤਵੇ ਆ ਗਏ ਕਿ ਇਹਿ ਆਦਮੀ ਕਾਫਿਰ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਕਿਧਾ

ਹੋਇਆ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸਮਨ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੋਏ -

ਐ ਖਾਲਸਾ ਭਾਇਓ ਕਿਥੇ ਹਨ ਓਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਪਾਰਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਿਲੇ ਪਰ ਖੜ੍ਹ ਥੇ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਹੈ ਉਹ ਰੂਮ ਦਾ ਪਾਦਿਸ਼ਾਹਿ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੋਪਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਜੋ ਲੂਧਰ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨੇ ਲਈ ਦਸੁਖਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸੇ - ਕਿਥੇ ਹੈ ਇਹ ਉਰੰਗਜੇਬ ਅਤੇ ਖੁਲਿਆਂ ਤੰਬਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੈਂ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਫਤਵੇ ਦੇ ਕੇ ਦਬਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੇ - ਕਿਥੇ ਹਨ ਓਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਦੇ ਕਾਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰੀ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ - ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦੁਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿਨਗੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਨ -

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹਿ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਜੋ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੁਖਾਂ ਰੂਪੀ ਬਿਛ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਫਲ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਬਿਧੀ ਲਈ ਉਤਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੋਹੀ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਖੁਦਗਰਜ ਬੀ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਨਤੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥ ਨੂੰ ਇਹਿ ਲੋਕ ਜੋ ਖੁਦਗਰਜ ਹਨ ਨਿੰਦਕ ਅਤੇ ਨਾਸਤਕ ਆਖ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਆਖਦੇ ਹਨ - ਜੈਸਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿਚਿ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਦੇਖੋ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮੰਨਨ ਨੂੰ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਖਦੇ ਹਨ ਧਰਮ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐ ਖਾਲਸਾ ਭਾਇਓ ਅਜੇਹੇ ਧੇਖੇ ਦੇ ਕਰਕੇ ਸਿਧੇ ਸਾਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਮਨੇ ਆਓ ਅਤੇ ਸਿਧਿ ਕਰੋ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿਚਿ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ - ਅਰ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਿਧਿ ਕਰ ਦੇਵੋਗੇ ਤਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਗਢੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚਿ ਬੀ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਦੀ ਜਗਹਿ ਰੱਖਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਸਤੀਆਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚਿ ਬੀ ਬੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾ ਯਾ ਨਾਮ ਦੀ ਥਾਇ ਪਾਵਾਂਗੇ ਬਲਕੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚਿ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ - ਜਿਥੇ ਹੇਠ ਉਤੇ

ਪਥਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖ ਕੇ ਸਵਾ ਕਰਾਂਗੇ -

ਐ ਪੋਪੇ ਤੁਸੀਂ ਮਛਰ ਦੀ ਤਰਹਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚਿ ਕਿਥਾ ਭਿਣ ਭਿਣ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਮਣੇ ਹੋਵੇ ਜਿਸਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥਾ ਸਿਧਾਂਤ ਰਖਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਆਨੂੰ ਕਿਸ ਵਸਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ - ਐ ਮੱਛਰ ਰੂਪ ਪੋਪ ਲੀਲਾ ਹੁਣ ਤੂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪੌਣ ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ - ਐ ਪੋਪ ਲੀਲਾ ਤੂੰ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਚਲੇਗੀ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿਨ ਆ ਗਏ ਹਨ - ਐ ਭਾਇਓ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਧਰਮ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਧਰਮ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਕੁਕ ਰਹੇ ਹੋ ਸੇ ਨਾਨਾਲੰਮ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਸਾਥਣ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕੱਪੜਾ ਮੈਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇਵੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਯਾਂ ਕਰਦਿਯਾਂ ਧਰਮ ਵਿਚਿ ਗਿਲਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਹੋਣ ਦਿਓ -

ਐ ਸਾਹਿਬੋ ਦੇਖੇ ਗੋਂਦ ਕਿਥਾ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚਿ ਲੈ ਕਰਕੇ ਉਛਾਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੁਛ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਗੋਂਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਲ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਪਰ ਮਾਰਦੇ ਹੈ ਤਦ ਉਹ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬੀ ਦੇ ਹੱਥ ਉੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਿਲੇ ਪਰ ਜੋ ਸਾਥੋਂ ਉਲਟ ਹੋ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕੁੱਛ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਕਿਆ ਆਪ ਵਿਚਿ ਗੋਂਦ ਜਿਤਨਾ ਬੀ ਖਿਯਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਵੇਗਾ ਤਦ ਉਸਤੇ ਬੀ ਦੇ ਕਦਮ ਬੜੋਗੇ - ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਖੁਦਗਰਜੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੇਵਲ ਸੱਤਯ ਧਰਮ ਪਰ ਹੋ ਅਰ ਜੋ ਲੋਗ ਤੁਆਡੇ ਮੁਕਾਬਿਲੇ ਪਰ ਹਨ ਸੋ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਨਗੇ ਤੇ ਤੁਆਨੂੰ ਪਿਯਾਰ ਕਰਨਗੇ ਅਰ ਜੋ ਲੋਗ ਆਪ ਨੂੰ ਬਤੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਾ ਤਰਜਮਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਅਤੇ ਤਖਤ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਦਮੀ ਯਾਂ ਤਾਂ ਵਿਦਯਾਹੀਣ ਹਨ ਧਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚਿ ਕਈ ਵੇਰ ਛਾਪ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੁਦਵਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜੜ ਅਲਪੱਗ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੰਨ

ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 30 'ਤੇ

ਫਰਵਰੀ 2010

ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਧੀ ਦੀ ਅਰਜੋਈ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ 'ਸੇਵਕ'

ਮਾਏ ਨੀ ਸੁਣ ਮੇਰੀ ਅਰਜੋਈ,
ਤੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮੇਰੀ ਵੈਰਨ ਹੋਈ?
ਹਾੜਾ ਮੈਨੂੰ ਜਨਮ ਲੈ ਲੈਣ ਦੇ।
ਬਾਪੂ, ਬੇਬੇ ਤਾਂ ਕਹਿ ਲੈਣ ਦੇ।

ਹਾੜਾ ਵੇ ਮੇਰਿਆ ਬਾਬਲਾ,
ਕਿਉਂ ਧੀ ਨਾਲ ਪਾਪ ਕਮਾਉਂਦਾ ਏਂ?
ਅਪਣੀ ਫੋਕੀ ਇੱਜਤ ਲਈ,
ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰਾਉਂਦਾ ਏਂ?
ਵਾਸਤਾ ਵੇ ਮੇਰਿਆ ਸੋਹਣਿਆ ਵੀਰਾ,
ਬਾਪੂ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਆ ਕੇ।
ਤੈਨੂੰ ਵਾਸਤਾ ਈ ਭੈਣ ਦੀ ਰੱਖੜੀ ਦਾ,
ਅੱਜ ਨੰਨੀ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਆ ਕੇ।

ਸੁਣ ਨੀ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਮਾਏ,
ਤੂੰ ਵੀ ਕਰੋਂ ਸੈਤਨੀ ਮਾਏ।
ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜੰਮੀ ਸੀ,
ਫਿਰ ਸੈਂ ਕਿਉਂ ਬੇਗਾਨੀ ਮਾਏ?
ਨਾਨਾ ਜੀ, ਦੋਹਤੀ ਦੀ ਅਰਜੋਈ ਏ,
ਜਗਤ ਦੀ ਜਨਨੀ, ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਈ ਏ।
ਤੂੰ ਤਾਂ ਲਾਡ ਲਡਾ ਲੈਣੇ ਸੀ,
ਮੰਮੀ ਡੈਡੀ ਹੁਰੀਂ ਸਮਝਾ ਲੈਣੇ ਸੀ।

ਹਾੜਾ ਇੰਜਣਾਂ 'ਚ ਕੱਤਦੀਓ ਕੁੜੀਓ,
ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਸਦੀਓ ਕੁੜੀਓ,
ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਦਿਉ,
ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਦਿਉ।
ਹਾੜਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਵੀਰੋ,
ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਖ ਕਹਿਣ ਦਿਓ ਵੀਰੋ।
ਕਤਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂੰ ਕੁੜਮ ਕਬੀਲਾ,
ਨੰਨੀ ਜਾਨ ਦਾ ਕਰੋ ਕੋਈ ਹੀਲਾ।
ਗੁਆਂਢੀਓ ਵੇ ਕੋਈ ਸੁਣ ਲਉ ਚੀਕਾਂ,

ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਮੌਤ ਉਡੀਕਾਂ।

ਬਾਬਲ ਮੇਰਾ ਹੋਇਆ ਕਸਾਈ,
ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਆ ਕੇ ਹੋਵੇ ਸਹਾਈ।

ਹਾੜਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਓ,
ਮੈਂ ਘਰ ਗਈ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਿਓ,
ਮੇਰੀ ਅੰਮੜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿਓ,
ਉਸ ਤੋਂ ਜੰਮਣ ਘੁੱਟੀ ਪਿਲਾ ਦਿਓ।

ਹਾੜਾ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਓ,
ਤਾਏ-ਚਾਚੇ, ਤਾਈ-ਚਾਚੀਓ,
ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਕੋਈ ਕਰਮ ਕਮਾ ਦਿਓ,
ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਆਜਾਦ ਕਰਾ ਦਿਓ।

ਹਾੜਾ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰੇ,
ਮੇਰੀ ਅਰਜ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰੇ।
ਤੁਸੀਂ ਐਂਰਤਾ ਮਰਦ ਹੋ ਸਾਰੇ,
ਬੈਠੇ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘਾੜੇ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਬਣਤ ਬਣਾ ਦਿਓ,
ਸਦਾ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾ ਦਿਓ।
ਜਨਤਾ ਵਾਂਗ ਕਿਤੇ ਲਾਰੇ ਨਾ ਲਾਇਓ,
ਵੇਟਾ ਦੀ ਨਾ ਕਿਤੇ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਇਓ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਓ,
ਐਂਰਤ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਜੰਮਣ ਵਾਲਿਓ।
ਕਿਉਂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋ,
ਉਹਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ,
ਕਿ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਐਂਰਤ ਨਾਲ ਨਿਭਾਂਦੇ ਹੋ।
ਧੀ, ਭੈਣ, ਮਾਂ, ਪਤਨੀ, ਦੋਸਤ ਬਣਾਂਦੇ ਹੋ,
ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਉਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾਂਦੇ ਹੋ? ♦♦♦♦

ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੀ “ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ”

ਲੇਖਕ- ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਜ

੧੯੭੩ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਯਾ ਸਿੰਘ, ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸਨ, ਨੇ ਕੇਸ ਕਟਾ ਕੇ ਇਸਾਈ ਬਣਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਰੰਤੂ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ, ਜਿਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੧ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਪਰ ੧੯੮੧ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ੧੮ ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਈ। ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਸ਼ਣਗੇ। ਪਰੰਤੂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਿਆਫੇ ਪਰੇ ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਗਏ।

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਹਿਤ ਕਲਮ ਵਹਾਈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਰਦ, ਤੜਪ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਇਗਦਾ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਆਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚੇਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਤੇ ਲਿਜਾਣਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਹੀ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਕਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨੁਕਤਾਚੀਨ, ਉਚਪਾਏ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸਨ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੌਢੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ। ਆਪ

੧੯੮੫-੧੯੦੧ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ (ਹਡਾਵਾਰੀ) ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਰਹੇ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਲਾਂਗਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤ’ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਚੁਮਿਆਰ’ ਆਖਕੇ ਭੰਡਦੇ ਰਹੇ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜੋ ਰੂਹ ਭਰੀ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸੱਜਣ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ‘ਸੁੱਤੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੇ’ ਆਦਿਕ ਸੋਭਾ ਵਾਲੇ ਵਾਕ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਜ ਫੇਰ ਕੌਮ ਗੁੜੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਈ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛੱਪੇ ਸਮਾਜਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਉਪਰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ੪ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਕਟਾ ਦੇਣੇ ਹਨ, ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਜਾਗ ਪਈ ਪਰੰਤੂ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ੩੦ ਅਕਤੂਬਰ ੨੦੦੬ ਦੇ ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਕੇਸ ਕਟਾਉਣ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ੮੦% ਸਿੱਖ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ”। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਜੂੜੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਸੀ, ਅਜ ਸਿੱਖ ਖਿਡਾਰੀ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰਲੀ

ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਦ ਨਾਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਕੀਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਤੋਂ ੫ ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ੫ ਕਰੋੜ ਹੈ, ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਤੋਂ ੬.੨ ਕਿਲੋ ਹੈਰੋਇਨ ਪਕੜੀ ਗਈ ਦੀ ਖਬਰ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਲ ਹਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ੧੭-੧੮ ਵੀਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੇਹਹਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ, ਸੱਚੇ ਸੱਦੇ ਵਾਲੇ, ਅਸੂਤੇਸ਼ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰੋੜਾਂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਕਲੀਗਰ, ਵਣਜਾਰੇ, ਜੋਹਰੀ, ਸਤਿਨਾਮੀ, ਅਸਾਮੀ, ਬਿਹਾਰੀ, ਦੱਖਣੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਝਾਰਖੰਡ, ਯੂ. ਪੀ ਅਸਾਮ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਤੜਪ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ੧੫-੨੦ ਸਾਲਾ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ੫-੨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ‘ਤੇ ਹੁਣ ਤਰਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਅਰਸਾ ਹੋਇਆ ਸਵਿਤਾ ਰਿਸ਼ਾਮ ਨਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਵਲੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਲ ਕੰਬ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:- “ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਾਂ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ

ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਢੁਬੋ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਅਪਣੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਧਰੋਹ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਮੰਨਿਉ ਲੋਕੇ! ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਾੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਢਿਲੋਂ, ਬਰਾੜ, ਸੰਧੂ, ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਮਾਨ ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਗੋਤਾਂ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅੱਖਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬੱਬਰ ਸੇਰ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਮਨ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਰਦੇ ਅਤੇ ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ।”

ਇਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੱਖ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਧੜਾਧੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚੀਆਂ, ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਮਰਜ਼ੀਵੱਡੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰਣ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ।

ਅੱਜ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਉਸਰੇ ਹਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਸਲੀਅਤ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ, ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜੇਕੀ ਦਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉਲੜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਫਰਜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ

ਸਫ਼ਾ 26 ਦਾ ਬਾਕੀ

ਕਰਕੇ ਪੂਜਣਾ ਜੈਸਾ ਕਿ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਠਾਕਰ ਆਖਣਾ ਜਿਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚਿ ਬੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿਤ ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ ਇਸੇ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਿੰਮਾ ਕਥਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਆਦਰ ਯਾ ਪ੍ਰਤਿਸਤਾ ਕਰਨੀ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਬਲਕੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰੀ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ- ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿਚਿ ਅਸੀਂ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿਤ ਨੂੰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ- ਜੇ ਕਿਸੇ ਭਾਈ ਵਿਚਿ ਇਹ ਹੋਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵਿਚਿ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਿਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਤਦ ਸਾਮਨੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸਿਧਿ ਕਰੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਬਹਾਦਰ ਹੈ-

ਐ ਭਾਈਓ ਪੜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ

ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਨਿਭਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਕੀ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ, ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ, ਅਜੇਕੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ?

ਅੱਜ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ, ਕੁਝ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਨੁੰਰੇ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਮੌਮਖਤੀ ਜਗਾ ਦੇਣੀ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਵੰਦ ਹੈ। ਆਉ, ਅੱਜ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮਰਜ਼ੀਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੀਏ ਤੇ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ ਪਹਿਚਾਣੀਏ।

◆◆◆◆

ਵਿਚਾਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਵਿਚਿ ਲਿਖੇ ਹਨ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਜੋ ਤੁਅਡੇ ਸਾਮਨੇ ਕੌਣ ਅੜ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਅੰਤ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਇਹਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਚਲੋ ਉਸ ਰਸਤੇ ਪਰ ਜਿਸ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਚਲਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਰਨ ਦੇਵੇ ਆਪਣੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਦੇ ਉਲਟ ਹਨ- ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਭਾਈ ਆਪੇ ਹੀ ਸਮਝ ਜਾਨਗੇ-”

ਜਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੜੇ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਿਖਘਾਨ ਦਿੱਤਾ ਤਦ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਚਿਤਿ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜਾਮੇ ਵਿਚਿ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦੇ ਸੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਏ- ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਕੇ ਸਭਾ ਦਾ ਜਲਸਾ ਬਰਖਾਸਤ ਹੋਇਆ। (ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆਨ ਵਿਚ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ, ਦਲੀਲ, ਸੰਤੁਲਨ, ਗਿਆਨ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੇ ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਬੂਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।)

◆◆◆◆

ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਸਾਲਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪੜ੍ਹਕੇ ਬੇਹੋਦ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਇਹ ਰਸਾਲਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਨ ਲਈ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਖ਼ਜ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ? ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਇਕ ਪਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਮਾਹਿਤਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ, ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ ਤੇ ਸੁਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਪਾਦਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਕੈਮ ਨੂੰ ਹੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਜਗਾਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁੱਬਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ। ਅਜੇਹੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਗਰੀਬੜੇ ਪਰ ਵੱਡਮੁਲੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕੈਮ ਨੇ ਕੋਈ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ। ਥੈਰ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੱਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਬਖਸ਼ੇਗਾ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਚੰਨੀ'
ਕਾਲਕਾ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਮਨ ਗੱਦ ਗੱਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਜੋ ਕਾਰਜ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਸੀ। ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਆਪ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾ ਸਕੋ। ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਿਚ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੋਟ ਤੇ ਲੇਖ ਛੱਪਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰੋਗੇ। 100 ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੰਥ ਦੇ ਇਸ

ਹੀਰੇ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਪਰਚੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹੋ ਸਫਲਤਾ ਆਪੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ "ਲਾਜ"
ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਲੇਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਇਹ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਕ, ਦੱਖ ਅਤੇ ਮਹੀਨੀਅਲ ਪਥੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਾਰੀਫ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਲਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਫੇਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਵਿਚਰੇ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਘਾਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨਸ਼ੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਾਹੜੀ ਕੇਸ ਕੱਟ ਕੇ, ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਈਂਦੀਆਂ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਰਾਹ ਤੋਂ ਭਟਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਪੱਤਲੇਦਾਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੀਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਇਕ ਵਡੇਰਾ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋੜ
ਕਨਵੀਨਰ

ਗਿ. ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟ. ਸੁਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)
ਜ਼ਿਲ੍ਹ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਪ੍ਰ.੧ - ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਈ ਸੀ?

ਉ- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ।

ਪ੍ਰ ੨- ਸਿੰਘ ਤਿਉਹਾਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

ਉ - ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਗੁਰਗੋਦੀ ਦਿਵਸ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ, ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ “ਵੈਸਾਖੀ”, ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ, ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ।

ਪ੍ਰ ੩- ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਰਾਧ ਕਰਨੇ ਜਾਂ ਸਰਾਧਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਠੀਕ ਹੈ?

ਉ - ਨਹੀਂ ਜੀ।

ਪ੍ਰ ੪- ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਅਸਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਛੋਟੋਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ?

ਉ- ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ।

ਪ੍ਰ ੫- ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

ਉ- ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਪੁਰਸ਼-

ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ (ਤੱਕ) ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ- ਉਹ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਪ੍ਰ ੬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉ- ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਪਾਰਨ ਕਰਨਾ ਤੇ ਪੰਜ

ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪੁਣ ਲੈਣਾ।

ਪ੍ਰ ੭- ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਰੀ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ, ਦਰਬੱਤਾ, ਕਬਰਾਂ ਜਾਂ ਮੜੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਉ- ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰ ੮- ਕੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੰਘ ਪਾਗੇ, ਤਵੀਤ, ਜੰਤ ਮੰਤਰ, ਜਾਢੂ, ਟੂਣੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਉ- ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰ ੯- ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਾਂ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸੇ ਆਸਥਾਨ ਤੇ ਕੀਰਤਨ, ਕਬਾ, ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨੇ ਮਨਮੌਤ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ?

ਉ- ਮਨਮੌਤ

ਪ੍ਰ ੧੦- ਸਿੰਘ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਨਿਤ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ?

ਉ- ਜਪੁ, ਜਾਪ, ੧੦ ਸਵੱਜੇ(ਸਾਵਗ ਸੁੱਧ ਵਾਲੇ) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ। ਸੋ ਦਰ ਰਹਗਾਸਿ ਸਾਹਿਬ- ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਛੁੱਥਣ ਵੇਲੇ। ਸੋਹਿਲਾ ਸਾਹਿਬ- ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵੇਲੇ।

ਪ੍ਰ ੧੧- ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ?

ਉ- ਜੋੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਸਿਰ ਢੱਕ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਹੱਥ ਪੈਰ ਧੇ ਕੇ ਜਾਣਾ।

ਪ੍ਰ ੧੨- ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਕਿਹੜੇ ਕਕਾਰ ਪਾਰਨ ਕਰਨੇ ਜਰੂਰੀ ਹਨ?

ਉ- ਕੇਸ, ਕੰਘਾ, ਕੜਾ, ਕਛਿਰਾ (ਰੇਬਦਾਰ), ਕਿਰਪਾਨ (ਗਾਤਰੇ ਵਾਲੀ)

ਪ੍ਰ ੧੩- ਕੀਰਤਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ?

ਉ- ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਆਖਦੇ ਹਨ।

◆◆◆◆

ਰਿਸ਼ਤੇ

ਫੀਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਥਦ 5/-, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ 20/- ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਫੀਸ 200/-
ਮੈਰਟੀਮੋਨੀਅਲ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋਨੋਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੇਗਾ।

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'-2" ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜ. ਬੀ.ਏ ਕਰ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਘਰੇਲੂ ਇਸਤੀ ਹੈ। ਗੋਤ ਗੈਗਿਆਨ ਤੇ ਗੁਣ੍ਣੀਏ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਮਾਸਟਰ ਲਾਭ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਦੌਲਤ ਸਿੱਖ ਵਾਲਾ (ਭਬਾਤ) 9217960455
ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਬਸੂਰਤ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਬੀ.ਏ..ਬੀ ਐਡ, ਐਮ ਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ, ਕੱਦ 5'-6" ਰਮਦਾਸੀਆ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ 9569777117

ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕਾ, ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ, ਕੱਦ 5'-10" ਉਮਰ 23 ਸਾਲ Asstt. Production Manager in private sector ਪਿਤਾ ਕੇਦਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਲਈ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ:- 9255743099

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ 5'-4" ਉਮਰ 24 ਸਾਲ ਬੀ. ਟੈਕ (ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ) ਕੰਟਰੈਕਟ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ, ਲਈ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ। ਪੇਂਡੂ ਜਮੀਨ, ਇਕ ਭੈਣ ਸ਼ਾਦੀਸੂਦਾ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਸੰਪਰਕ 9316133498

(ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ)

ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 28 ਫਰਵਰੀ 2010 ਤੋਂ

28 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ (ਭਾਰਤ) ਵਿਖੇ ਹਾਕੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਮੌਕੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਭਾਵਤ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਰੋਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਜਾਇਜ਼ ਰੋਸ, ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਈ ਸਟੇਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ, ਆਂਪੁਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਆਈ ਅਤੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਜੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੁੱਝ ਕੁੱਝ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਬੋਡ ਇੱਲਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਕਰ ਲੈਣ 'ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਿਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਜੋਰ ਮੀਡੀਏ ਵਲੋਂ, ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ, ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਖੇਡ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਤੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੀ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਕਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਾਲੇ, ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡਿਆ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਵੇ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹੇ।

ਬੈਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਨਾਏਗੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਪਰੇਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਨ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤਿਕਾ ਵਲੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਟੀਮਾਂ (ਲੜਕੇ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ) 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ।

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਜਨਮ ਮਿਤੀ:-	21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1850
ਜਨਮ ਸਥਾਨ:-	ਪਿੰਡ ਕਲੋੜ (ਨੰਦਪੁਰ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਪੰਜਾਬ)
ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ:-	ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ:-	ਮਾਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ
ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ:-	ਬਿਸ਼ਨ ਦੇਈ
ਸਪੁਤਰ ਦਾ ਨਾਮ:-	ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਸਪੁਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ:-	ਵਿਦਿਆਵੰਤ ਕੌਰ
ਕਿੱਤਾ:-	ਕੱਪੜਾ ਬੁਣਨਾ (ਜੁਲਾਹਾ)
ਵਿਆਹ:-	1873

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ:-

1. ਡੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ।
2. 17-18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣ ਦਾ।
3. ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਤੇ ਪੱਕੀ ਮੋਹਰ ਲਾਉਣ ਦਾ।
4. ਦੂਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦਾ।
5. ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਧੜੁਲੇਦਾਰ ਤੇ ਨਿੱਡਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ।
6. ਦੂਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਦਾ।
7. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੌਢੀ ਹੋਣ ਦਾ।
8. ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਹੋਣ ਦਾ।
9. ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ।
10. 51 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 52 ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ।
11. ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ।
12. ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ, ਵਹਿਮ ਭਰਮ, ਮੜੀ ਮਸਾਣ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਦਿ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ।

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

◆◆◆◆

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

0172-2609388

93161-33498

PARAMJIT MEHTPURI

CONSULTANT

LIC OF INDIA

CONTACT FOR:-

ALL KINDS OF PLANS OF LIC OF INDIA

- **INSURANCE FOR CHILDREN**
- **MONEY BACK POLICIES**
- **ENDOWMENT POLICIES**
- **MUTUAL FUND**
- **PENSION SCHEMES**

H.NO 1389, SECTOR 44-B, CHANDIGARH.

WITH BEST COMPLIMENTS FROM:

SANT LIGHT AND SOUND SERVICE

VILL:- KALAUR NANDPUR

DISTT:- FATEHGARH SAHIB

SOUND, LIGHT, DJ

PROP:- GURJIT SINGH "JAGGA"

MBL:-941787329, 9815017703

ਸੁਗ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ

ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ ॥

੧੯ ਸ਼ਿਵਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿ॥

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

14 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਐਤਵਾਰ
ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਪਿੰਡ ਭੁੱਕੂ ਮਾਜ਼ਰਾ (ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ

25ਵਾਂ ਸਲਾਨਾ (ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ)

ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ

ਪ੍ਰਹੁੰਚ ਗੇ

ਵਿਦਵਾਨ

ਤੇ

ਗੋਬਿੰਦੀ

ਜੀ

ਸਮਾਗਮ ਦੇਰਾਨ ਉੱਘੇ ਪੰਥਕ, ਧਰਮਿਕ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਸ਼ਮੀ ਆਗੂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਬਾਲੁਗਰ ਅਤੁੰਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ

ਸਮਾਗਮ ਦੇਰਾਨ ਸਾਂਘਾ ਹਸਪਤਾਲ ਗਿ: ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਰੋਪੜ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ
ਇਸਤਰੀ ਰੋਗਾਂ, ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਫਰੀ ਜਨਰਲ ਚੈਂਕ-ਅਪ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਹਿਬਜਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਚੌਤਾਂ ਕਲਾਂ
ਗੁ: ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਲਖੀਆਂ, ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰੋਪੜ, ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਸੁਖਰਾਮਪੁਰ ਟੱਪਰੀਆਂ,
ਗ: ਭਾਈ ਮੰਝ ਸੇਵਾ ਲਲ ਰੋਪੜ, ਸਾਨ ਸਾਊਂਡ ਰੋਪੜ, ਸਰਦਾਰ ਟੈਂਟ ਹਾਊਸ ਰੋਪੜ

ਦਾਸਰੇ : ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪਿੰਡ ਭੁੱਕੂ ਮਾਜ਼ਰਾ (ਰੋਪੜ)

ਫੋਨ ਨੰਬਰ : 98722-23118, 94176-04947, 94178-20440, 9216549248

ਮੈਨ੍ਜਿਸਟਰਿਕ ਪ੍ਰਿਟਿਗ ਪੈਸ, ਬੈਂਕਪ. 7, ਵੇਜ 7, ਮੁਹਾਲੀ। ਫੋਨ : 5090645-46

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

Pearls

Touching Hearts Building Confidence
As ISO 9001 · 2000 and 14001 2004 certified company

Pearls
Since 1983

CLEARING UP TOWARDS NEW CHALLENGES

PEARLS Group of Companies

	PGF LIMITED
	PACL INDIA LIMITED
	PEREMATT INDIA LTD. (Magnus Therapeutic Products)
	NIRMAL CHHAYA INSURANCE SERVICES LIMITED
	PEARLS BUILDWELL INFRASTRUCTURE LTD.
	OMAX INFO-SYSTEMS LTD.
	TIMBER DIVISION
	INNS LIMITED
	pearls Tourism Limited
	pearls Entertainment Network

ACTIVITIES

- CONSTRUCTION
- TISSUE CULTURE
- HOTEL & RESORTS
- TOURISM
- SPICES CULTIVATION
- INSURANCE SERVICES
- COMPUTER SOFTWARES
- RESEARCH & DEVELOPMENT
- FARMS & FOREST DEVELOPMENT
- CONSTRUCTION FOR COMMERCIAL & RESIDENTIAL COMPLEX

ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਝਲਕੀਆਂ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਅਤੇ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
ਵਿਚਾਰ-ਵਾਟਾਂਦਰਾ' ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਸ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਮਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਥਸ਼ੀਅਤਾਂ

ਸਮਾਰਾਮ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦੋਰ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੀ ਤੋਂ
ਸਿਰੋਪਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਜ਼. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਕੂ ਮਾਜ਼ਰਾ

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਜੀ ਤੋਂ
ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ ਅਤੇ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
ਸਿਰੋਪਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੱਜਣ

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਲਾਜ਼'
ਸੀਨੀਓਰ, ਮੀਡੀਅਪਾਨ

ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਜਸਸ਼ਲ'
ਜੱਬੰਦੀਕ ਸਕੱਤਰ

ਪਿ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ
ਕਨਵੀਨਰ (ਵ.ਗ.ਸ.)
(ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਕਨਵੀਨਰ (ਵ.ਗ.ਸ.)

ਸ. ਜੋਧ ਸਿੰਘ
ਕੇ-ਕਨਵੀਨਰ
(ਪੰਜਾਬ)

ਸ੍ਰੀ ਨੌਬ ਸਿੰਘ
ਫਟਗੁਡਰ
9417374619.